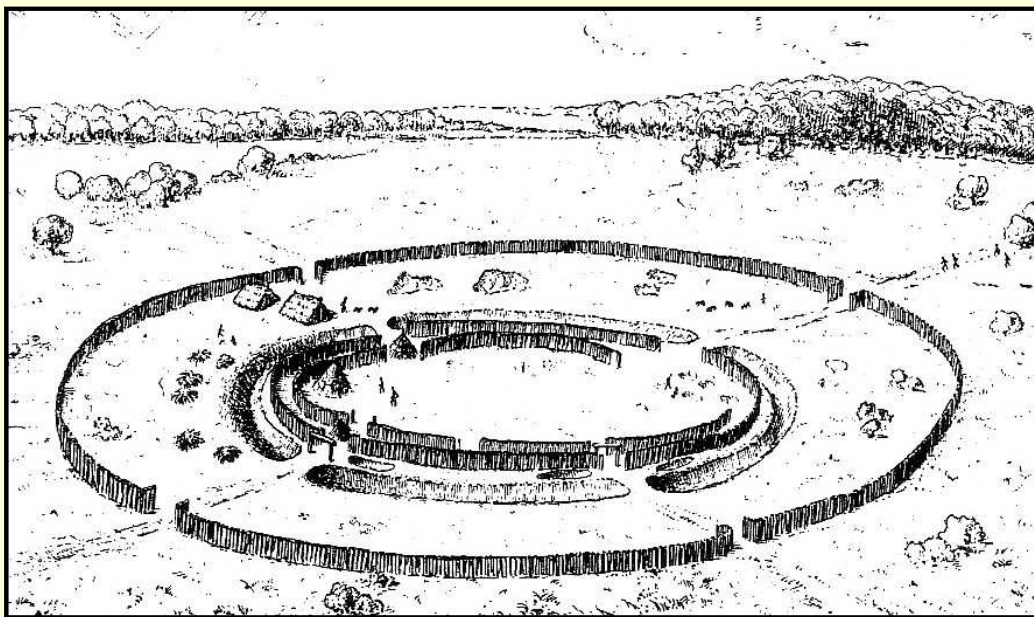

Neolit

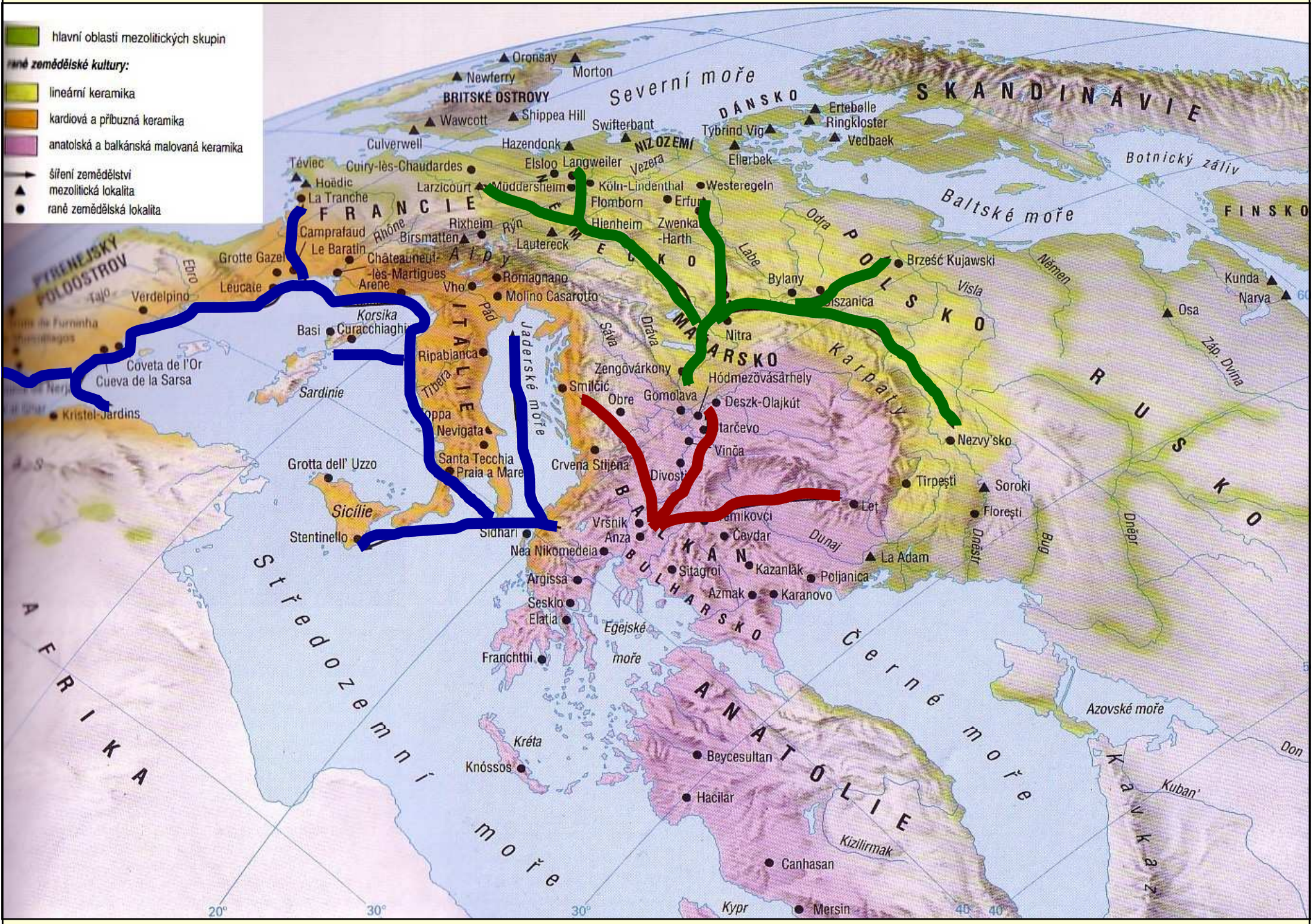
periodizace

- **protoneolit – do počátku 6 tis.**
  - jen na Balkáně (Thesálie, Srbsko, Rumunsko)
  - Lepenski Vir
  - Karanovo, Sesklo, Dimini
- **starý neolit – 5700 – 5100**
  - kultura s lineární keramikou (LnK)
  - východoslovenská lineární keramika
- **střední neolit – 5100 - 4800**
  - šárecký stupeň LnK
  - vypíchaná keramika
  - bukovohorská
  - želiezovská
- **mladý neolit – 4800 - 4200**
  - lengyelský kulturní okruh
    - lužianská skupina
    - kultura s moravskou malovanou keramikou (MMK)
    - ludanická, balatonská, jordanovská, bisamberská

hlavní oblasti mezolitických skupin

rané zemědělské kultury:

- lineární keramika
- kardiová a příbuzná keramika
- anatolská a balkánská malovaná keramika
- šíření zemědělství mezolitická lokalita
- rané zemědělská lokalita

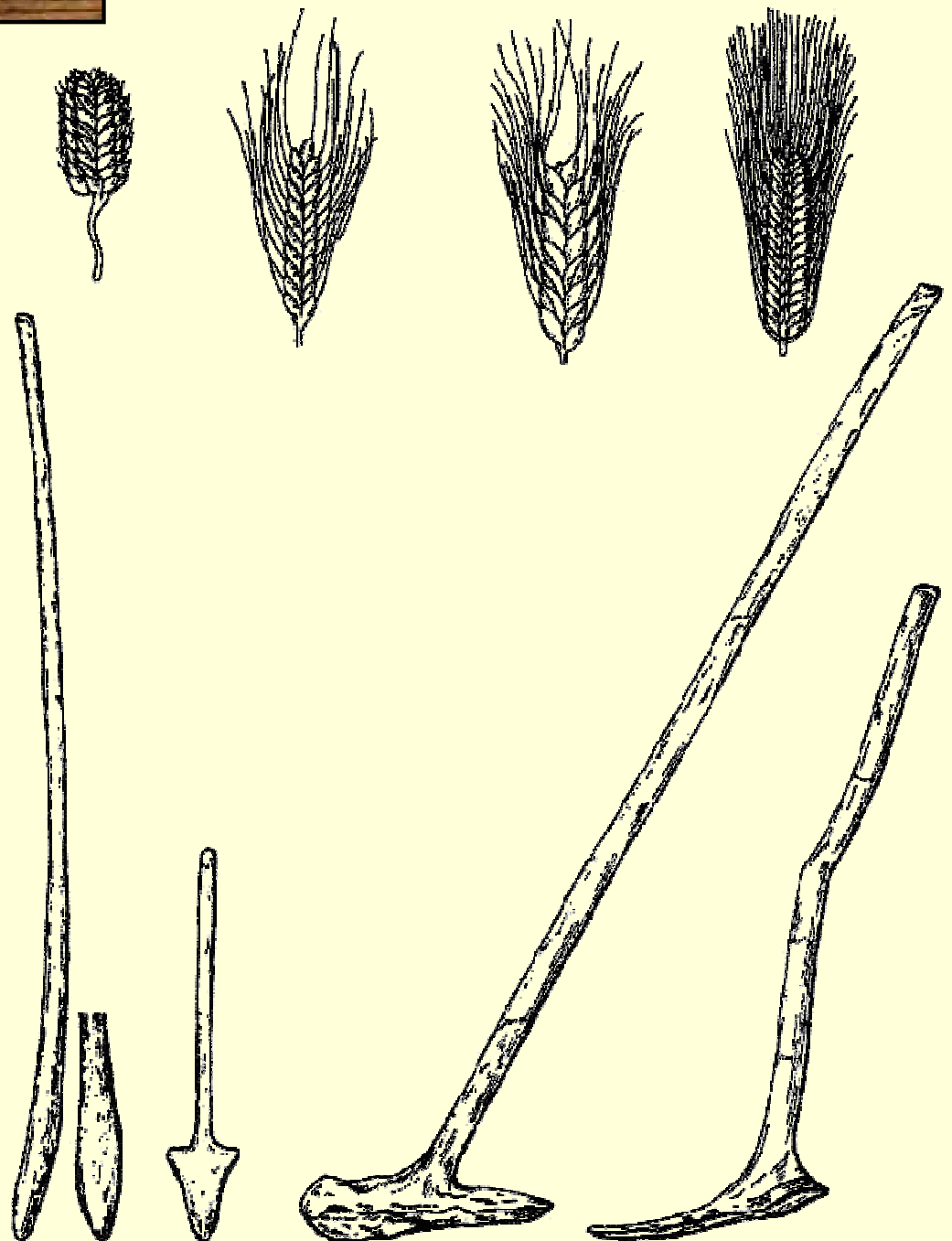

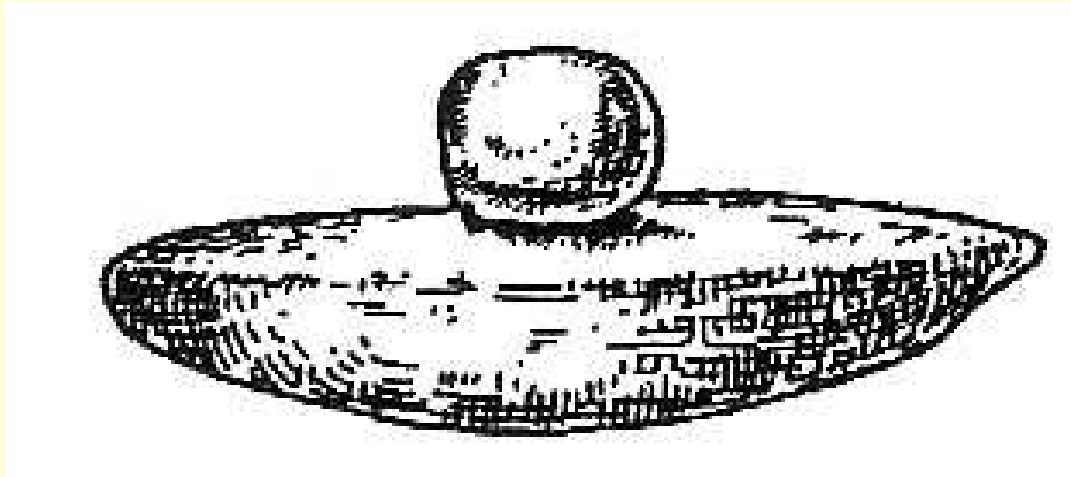
Hlavní znaky neolitu

- 1. pěstování kulturních plodin a chov zvířat**
- 2. usedlý způsob života a budování domů**
- 3. výroba keramických nádob**
- 4. výroba broušených a vrtaných kamenných nástrojů**
- 5. textilnictví a počátky oděvní kultury**

Zemědělství

- **Zemědělské plodiny:**
  - pšeničné monokultury, proso, ječmen, luštěniny
- brázdící tyče, rozsochové rádlo, kopáč
- žací nože a srpy
- zrnotěrky

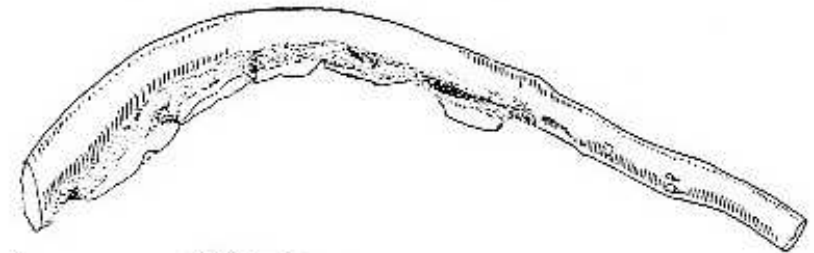

zrnokářka

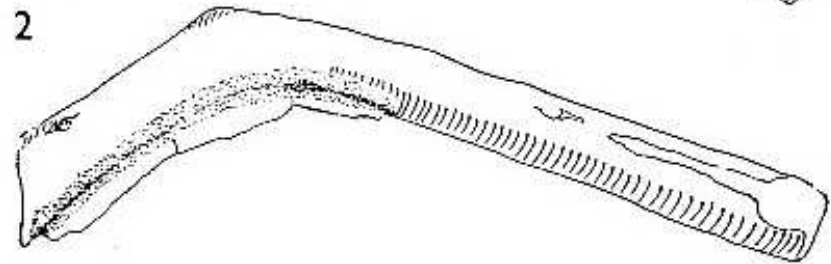

Srpové čepelky

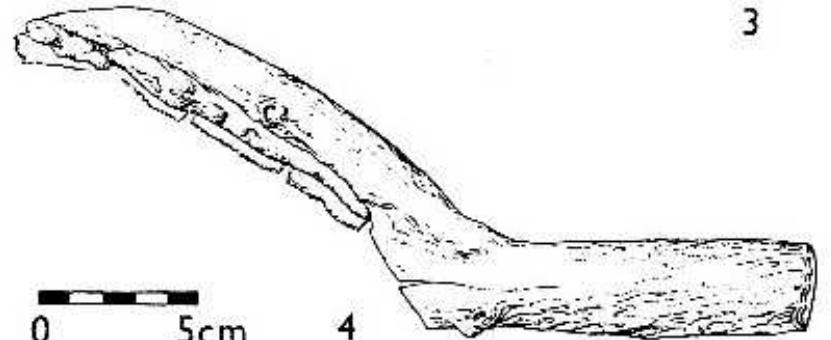
1

2

3

4

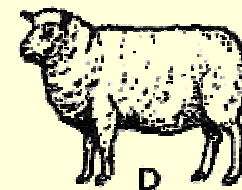
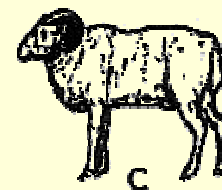
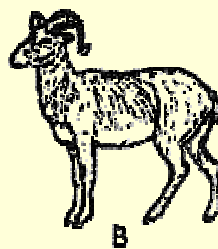
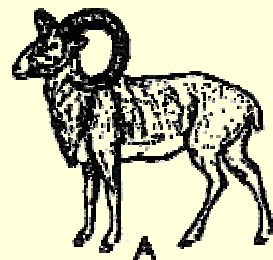

Rekonstrukce srpu

Domestikace

- **Vliv:**
  - masitá potrava, mléko, textil,
hospodářské objekty

- pes (již několik ras)

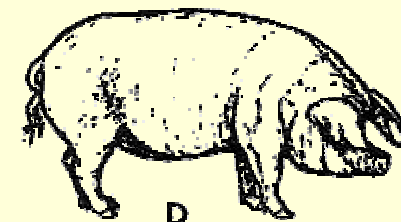
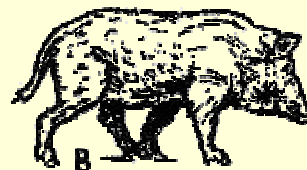
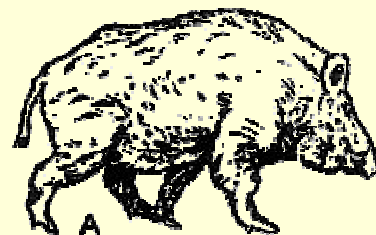
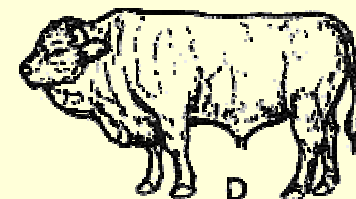
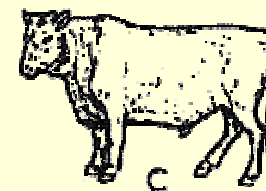
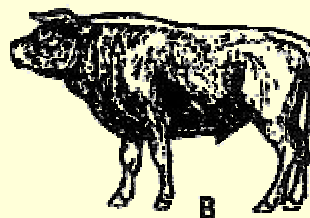
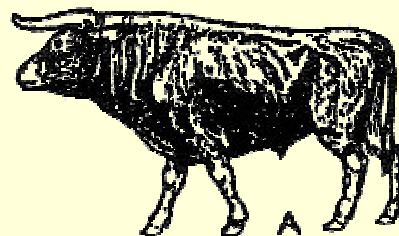
- koza

- ovce

- tur

- prase

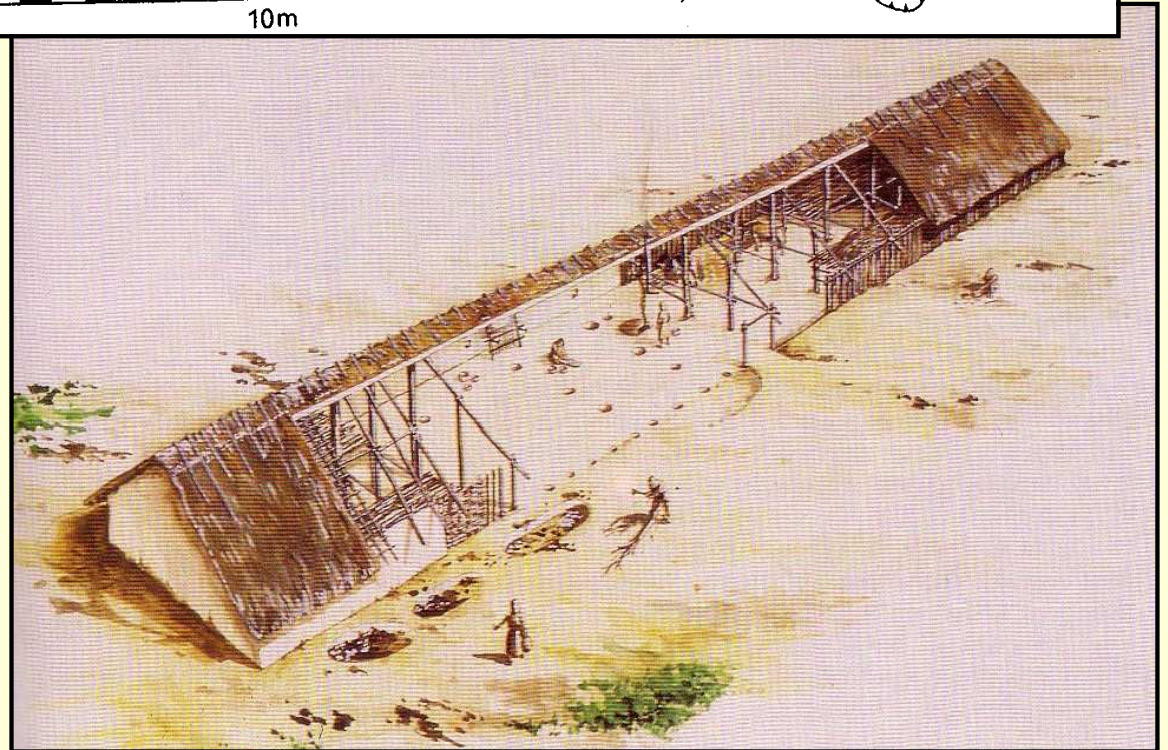
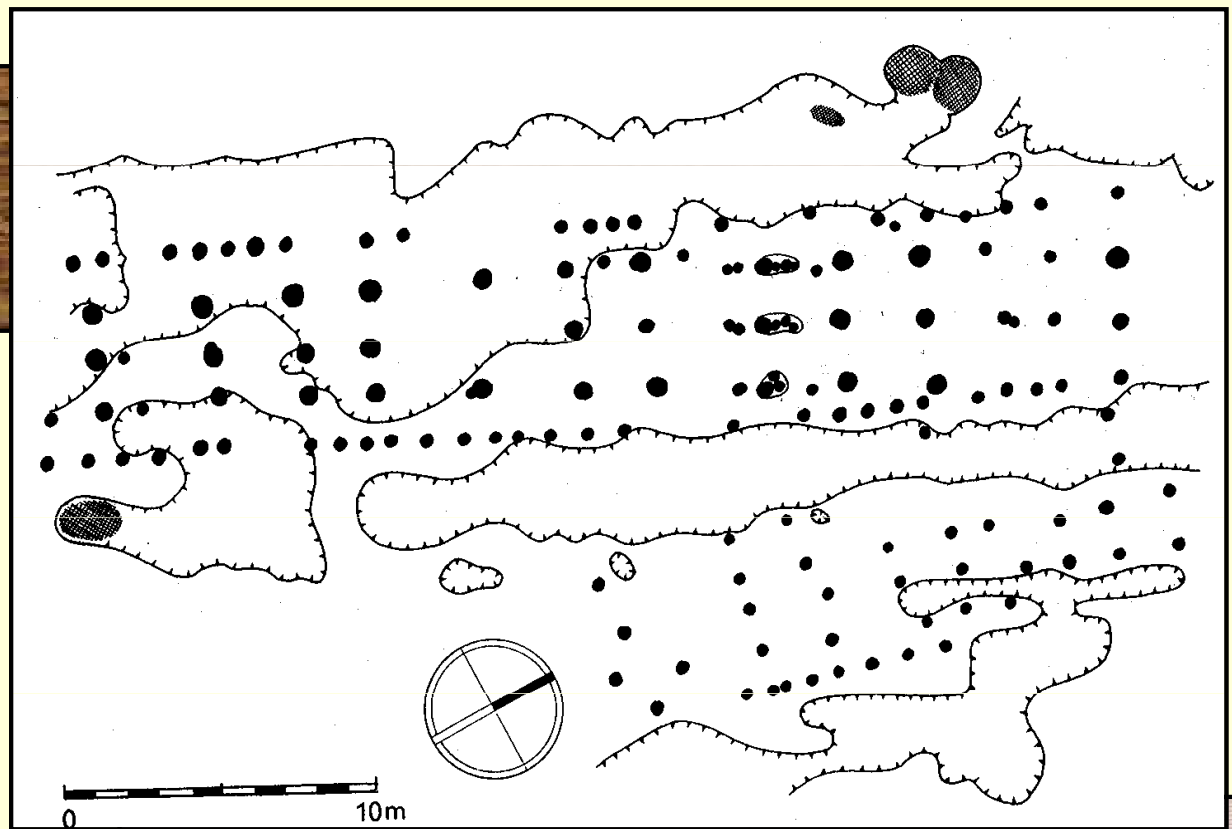
- kočka

Sídliště

Starší neolit

- nížinná
  - opevněná
    - příkop
      - neckovitý
      - vanovitý
  - neopevněná
- na sídlišti 3 – 5 výjimečně 10 domů
- **dům**: 5 řad kůlů (okraje – zhuštěně), orientace S – J nebo SZ – JV, 20 x 5 m – 40 x 9 m
- **pece**: mimo dům (na Balkáně uvnitř domu)
- **studny**

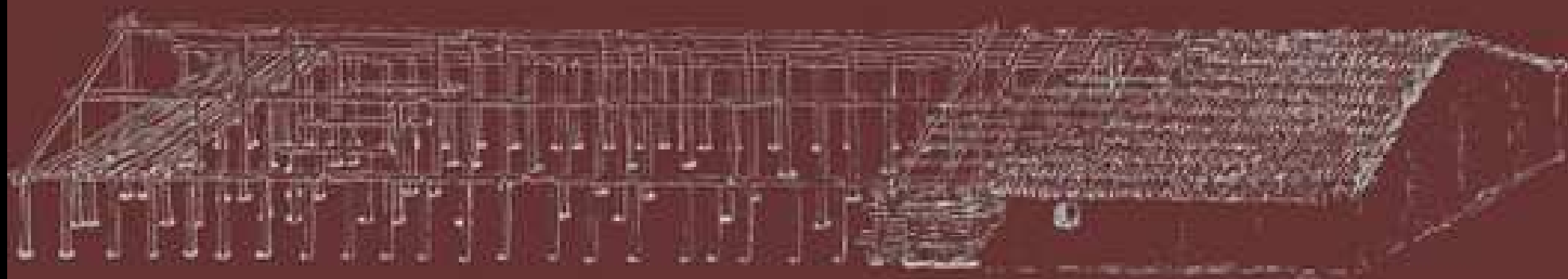

Bylany.com: Kulový dům (rekonstrukce, G. Lanze)

BYLANY

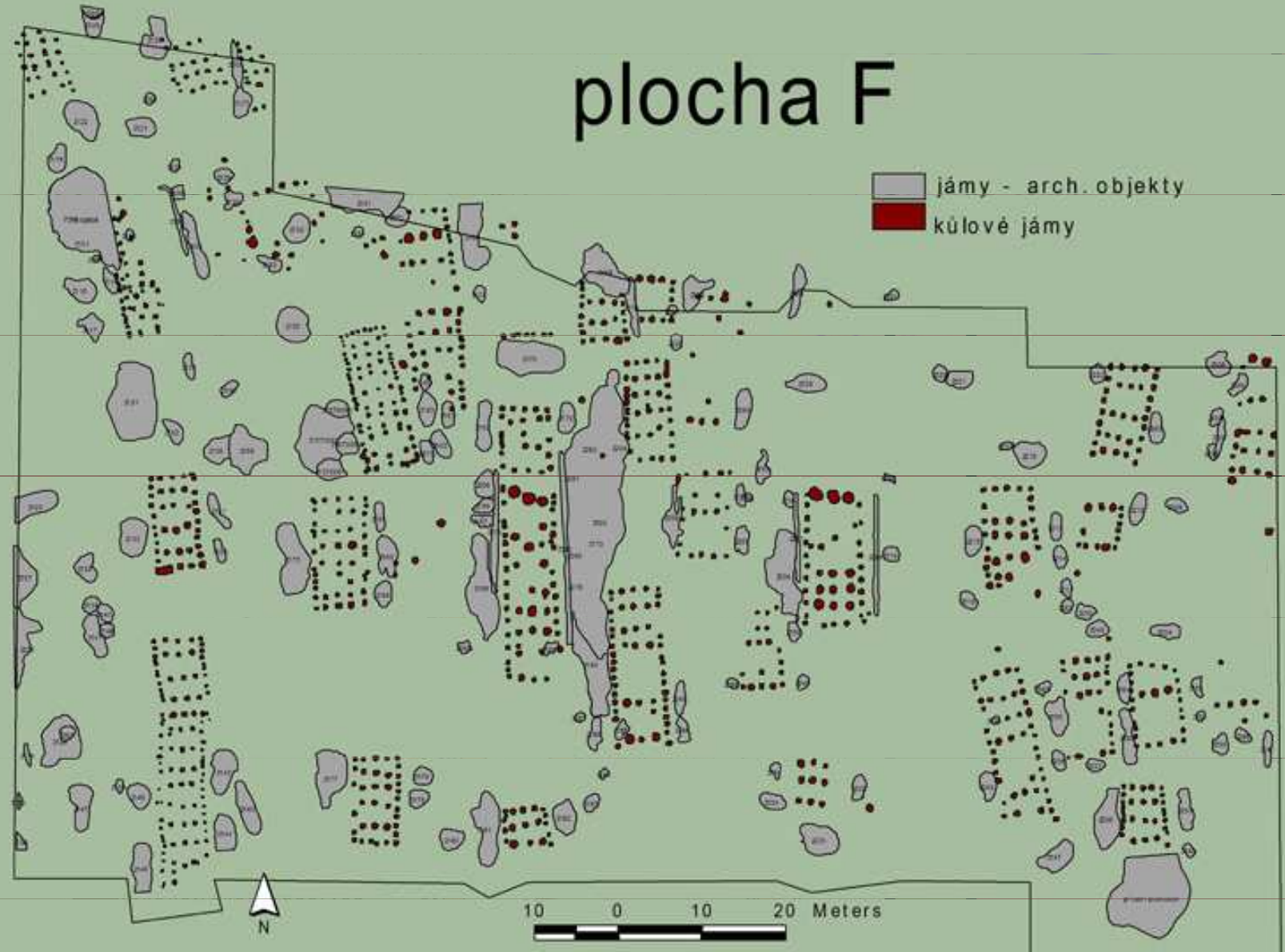
Bylany.com: Kulový dům, Soudský 1966

p

vyk
195

plocha F

□ jámy - arch. objekty
■ kulové jámy

10 0 10 20 30 40 Meters

10 0 10 20 Meters

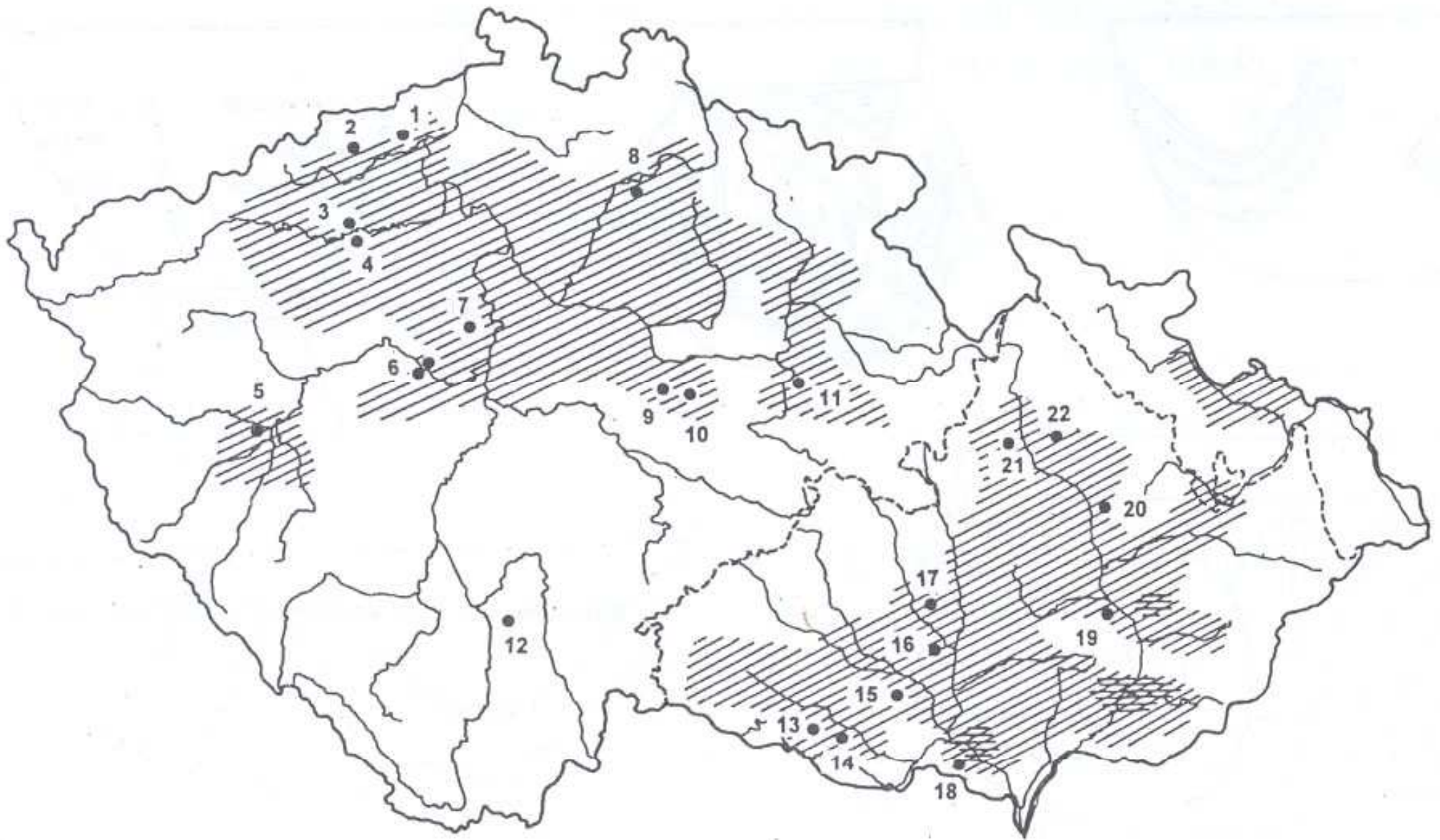
88

14856

Pec 117
s dlažbou
od východu.

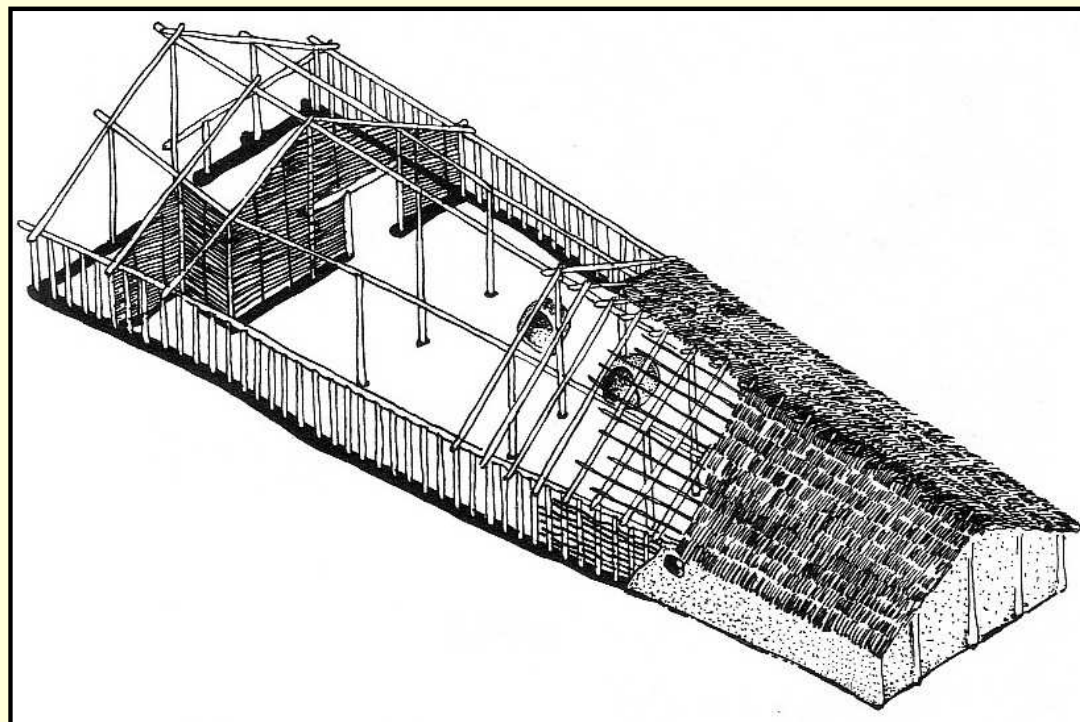
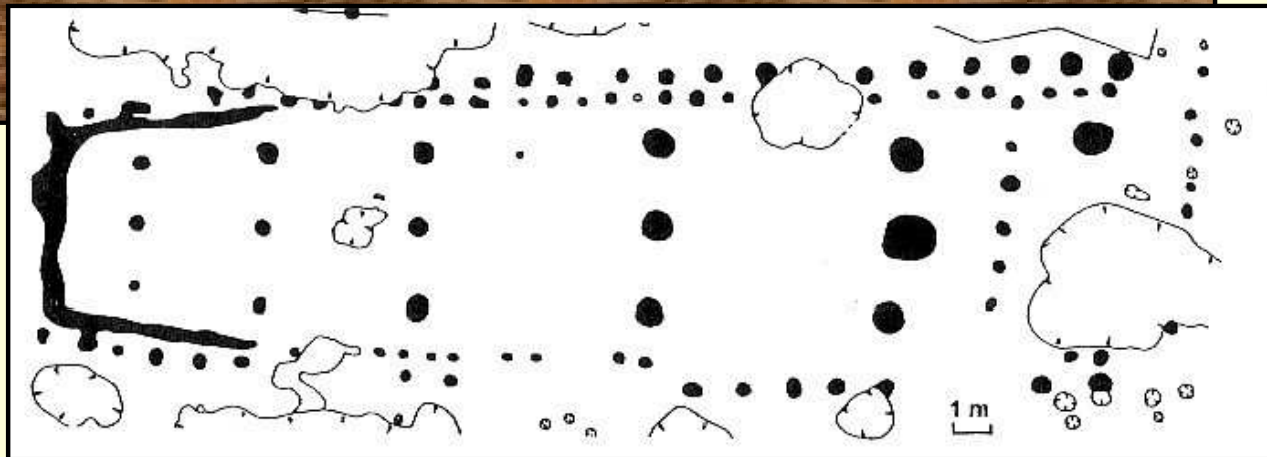
rozšíření LnK

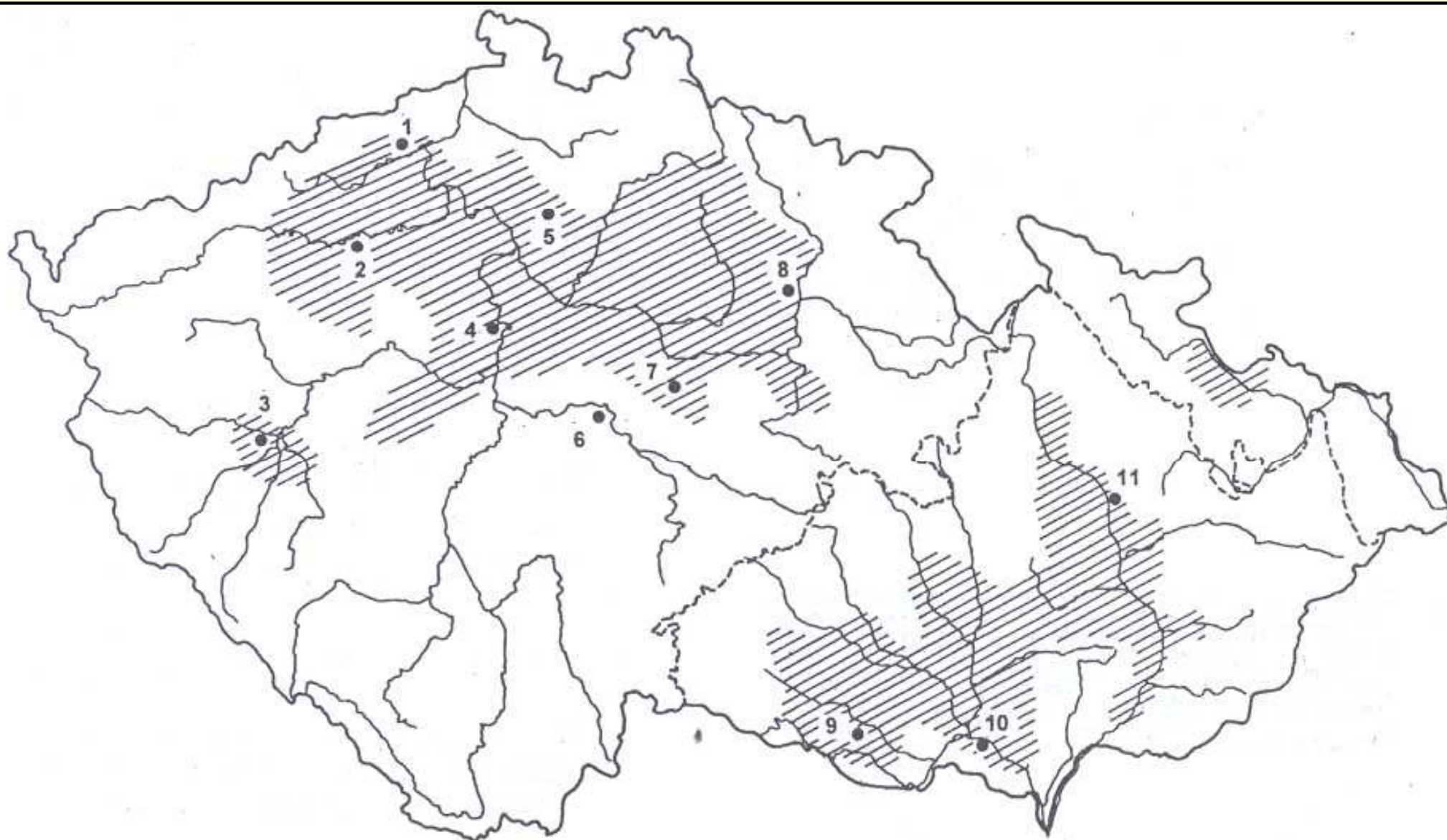
Sídliště

Střední neolit

- výšinná (v závěru LnK: šárecký stupeň, VK)
- nížinná
  - opevnění - palisáda
- **dům**: trapézový, na S straně žlab, menší rozměry

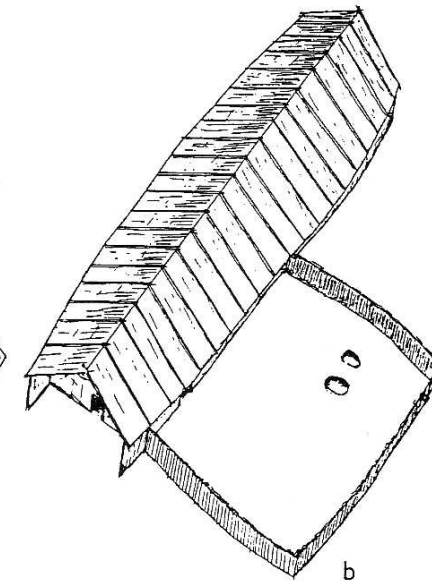
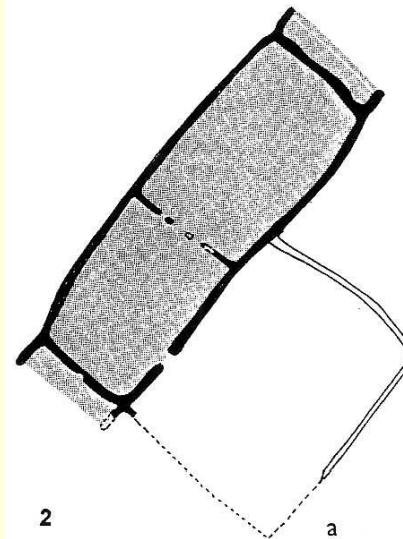
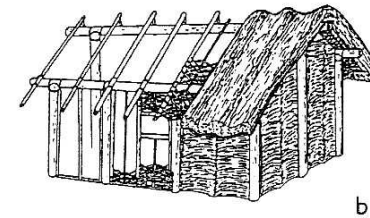
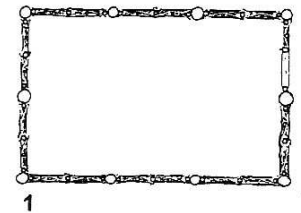
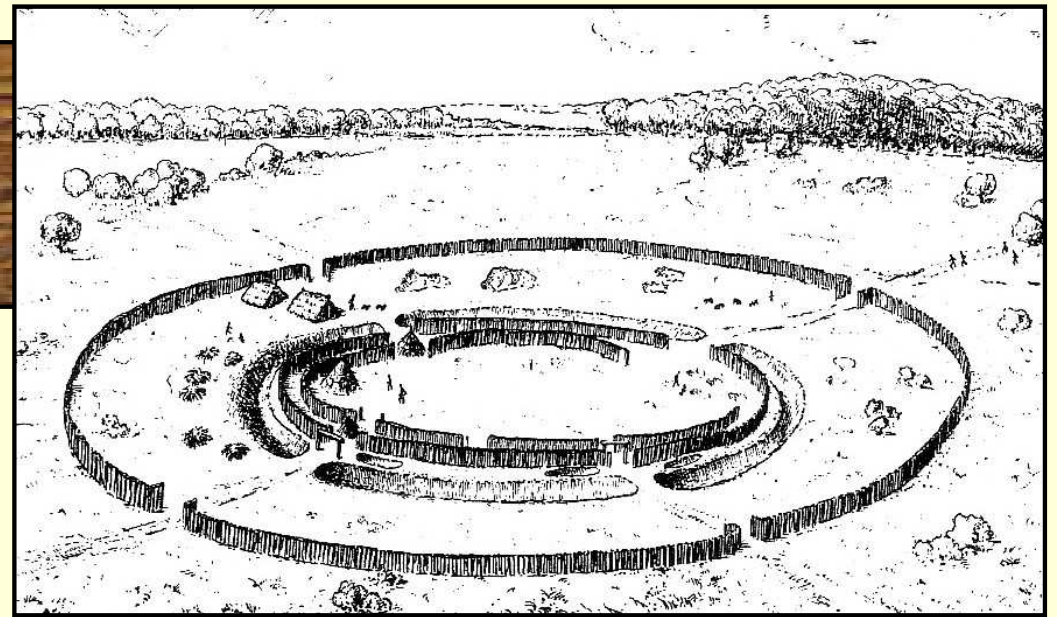
rozšíření VK

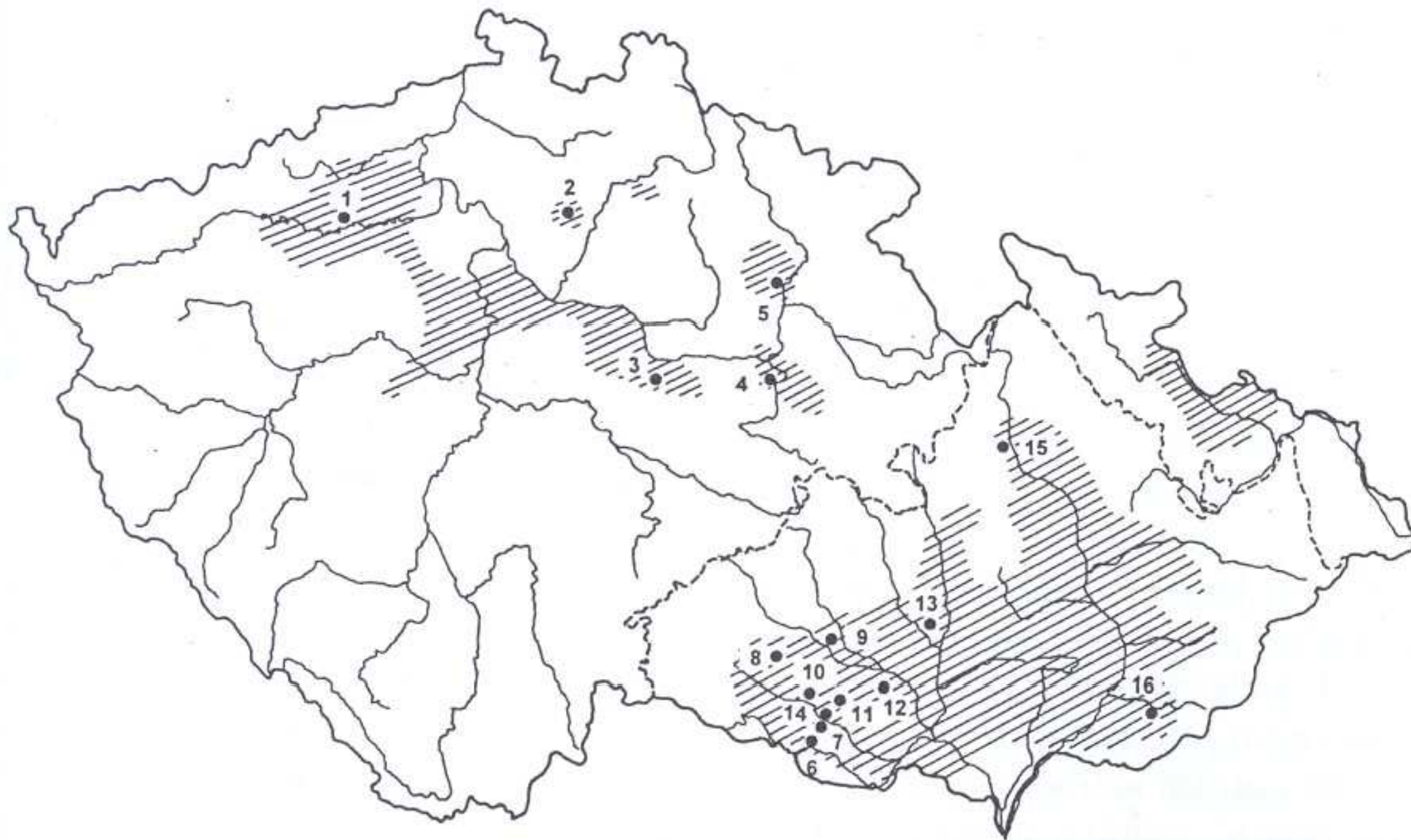
Sídliště

Mladší neolit

- nížinná
  - neopevňená
  - s rondelem (opevňené sociokulturní areály; Lengyel)
- výšinná
  - opevňená (palisáda)
- dům:
  - halové (Březno u Loun; 27 x 6m)
  - menších rozměrů
    - 3 x 4 nebo 5 x 3 m; 3 řady kůlů, prostřední řada nejmnějším nadzemní i zahloubené
  - polozemnice

rozšíření MMK

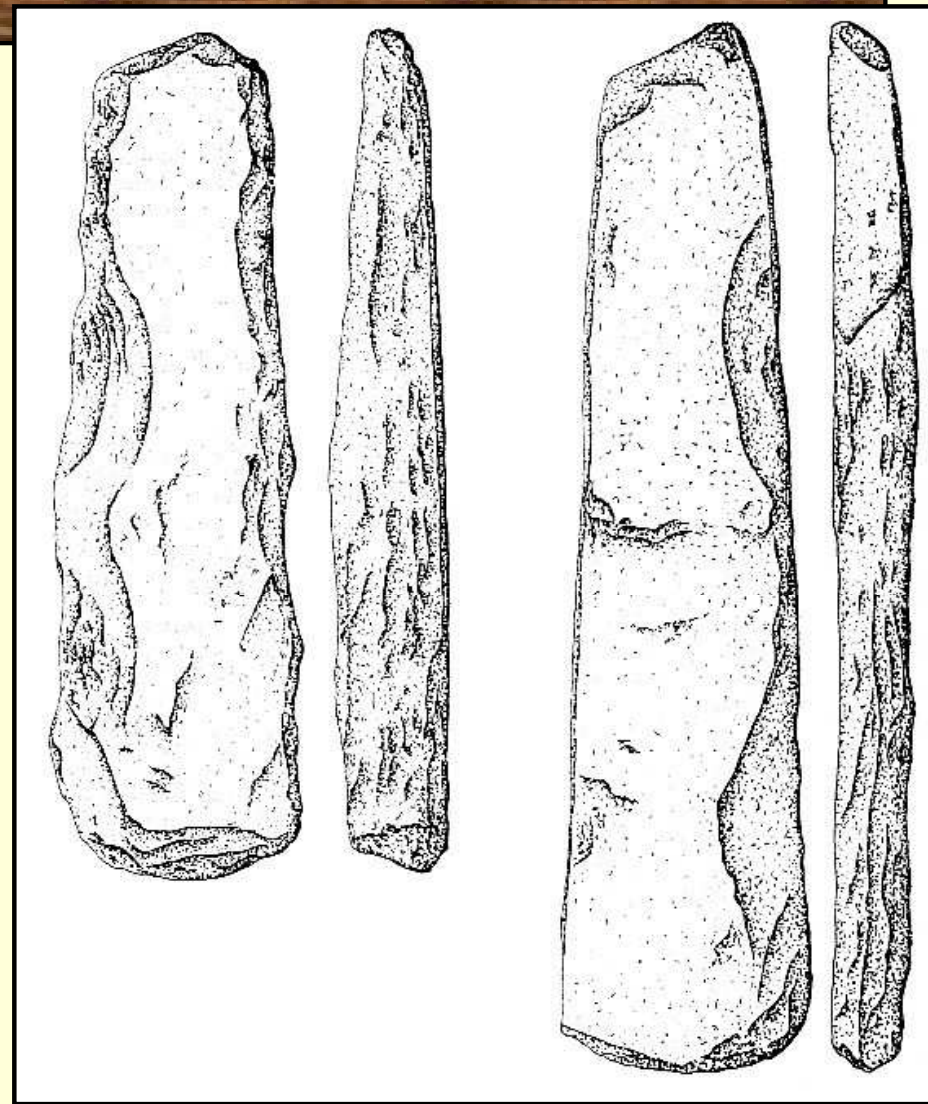
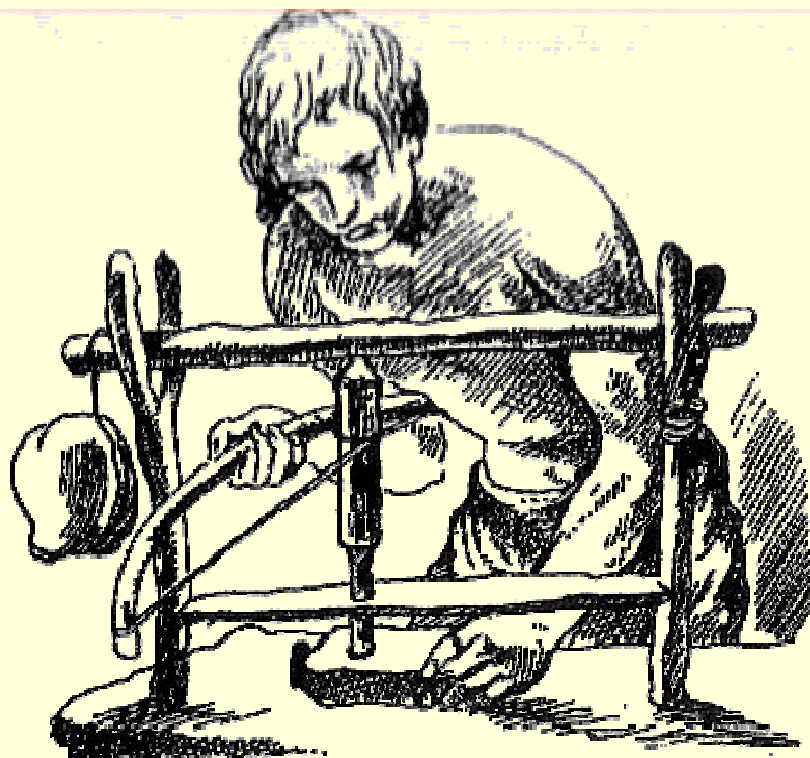

Broušená industrie

Technologie výroby

- vrtání
- broušení
- hlazení

BI

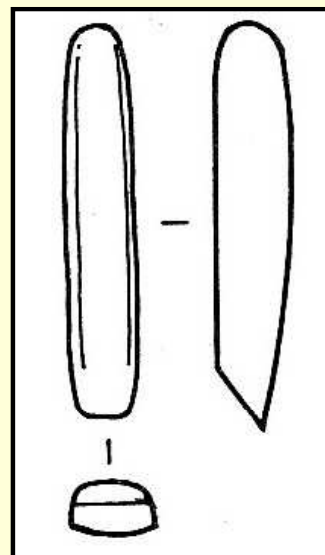
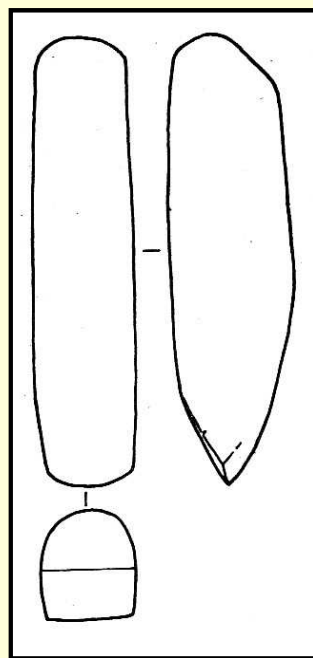
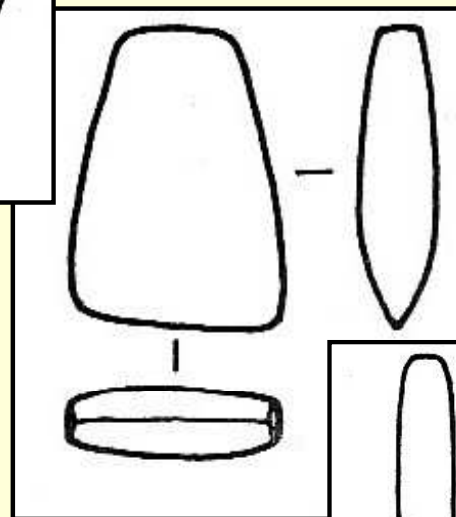
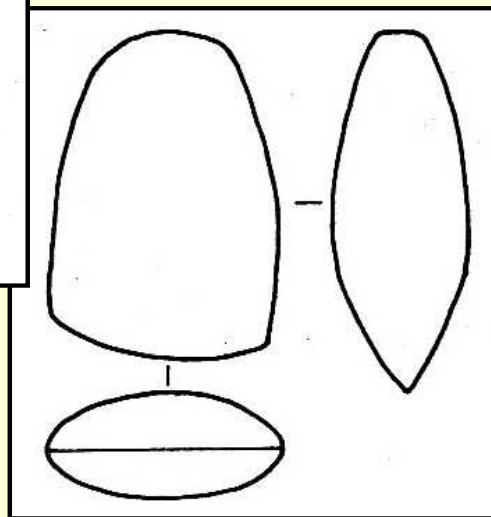
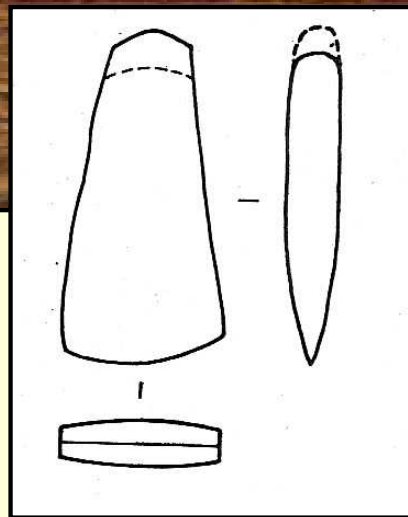
typologie

→ bez provrtu

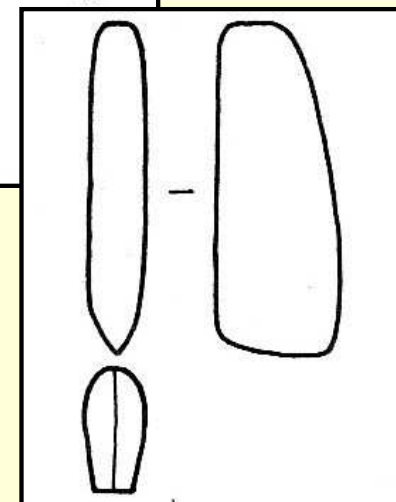
- sekery
  1. rubací
  2. štípací
  3. plochá
  4. kopytovitá

- klíny
  - kopytovitý

– dláto

dláto

BI

→ s provrtem

– mlaty

a. diskovitý

b. dvojramenný

c. kladivovitý

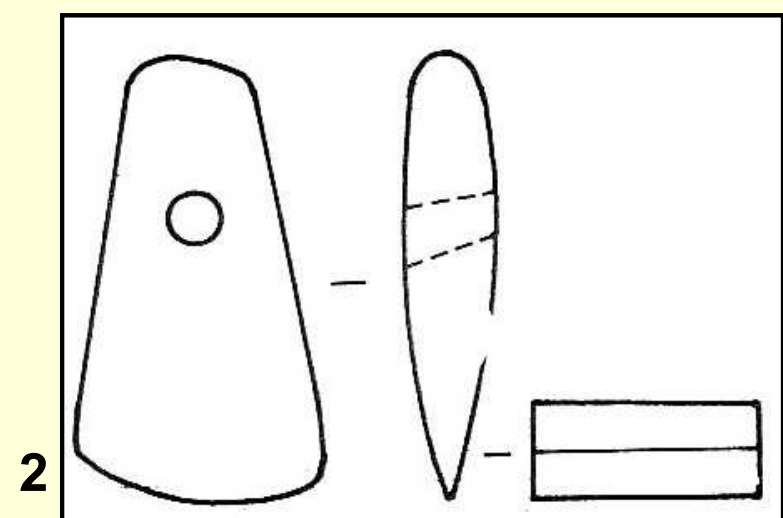
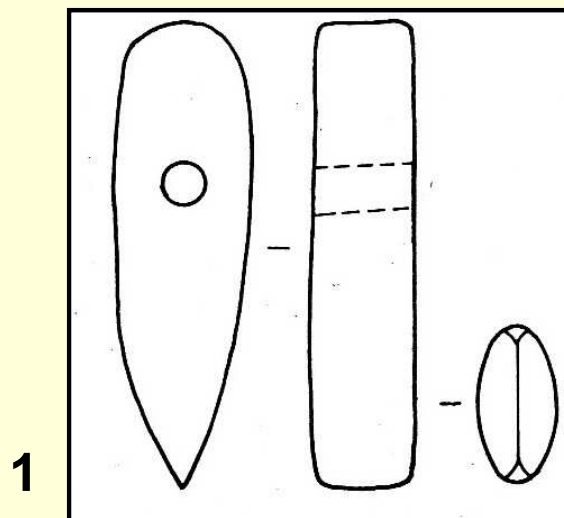
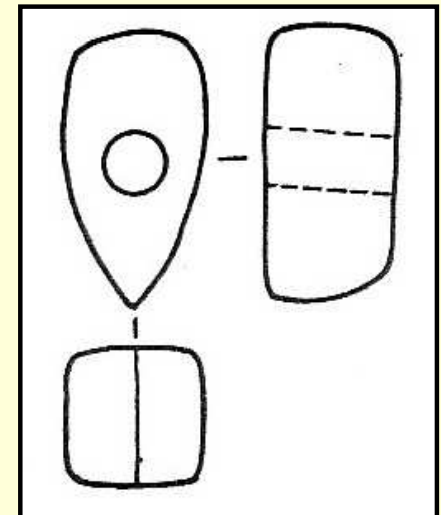
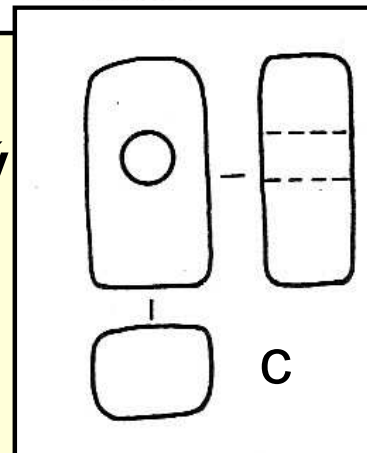
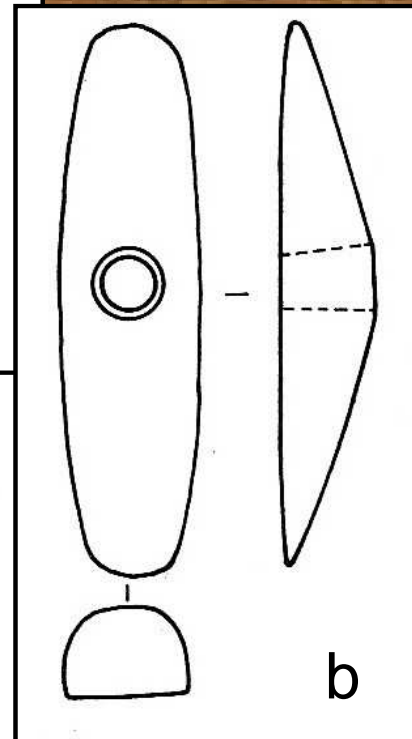
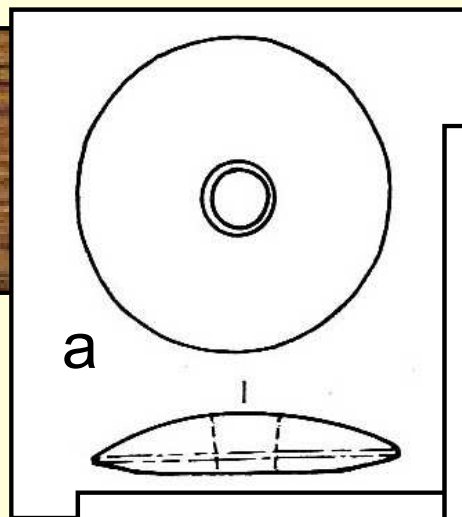
– sekery

• štípací

– sekeromlaty

1. kopytovitý

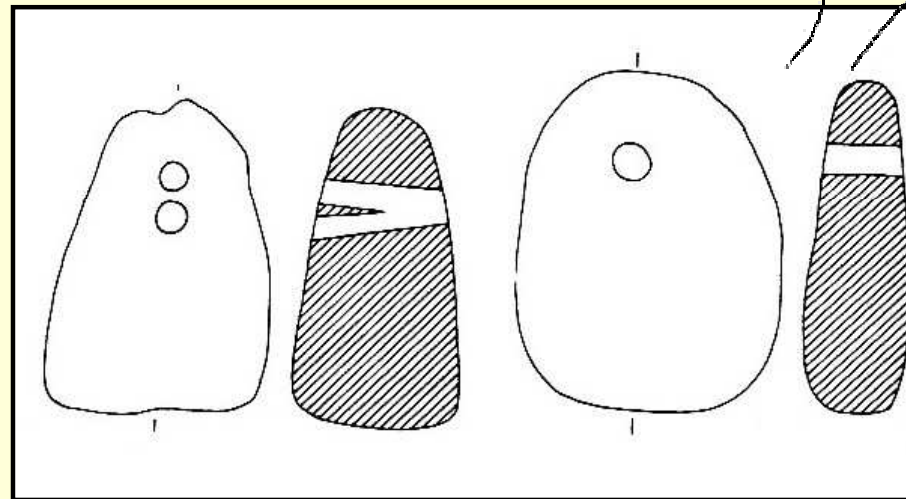
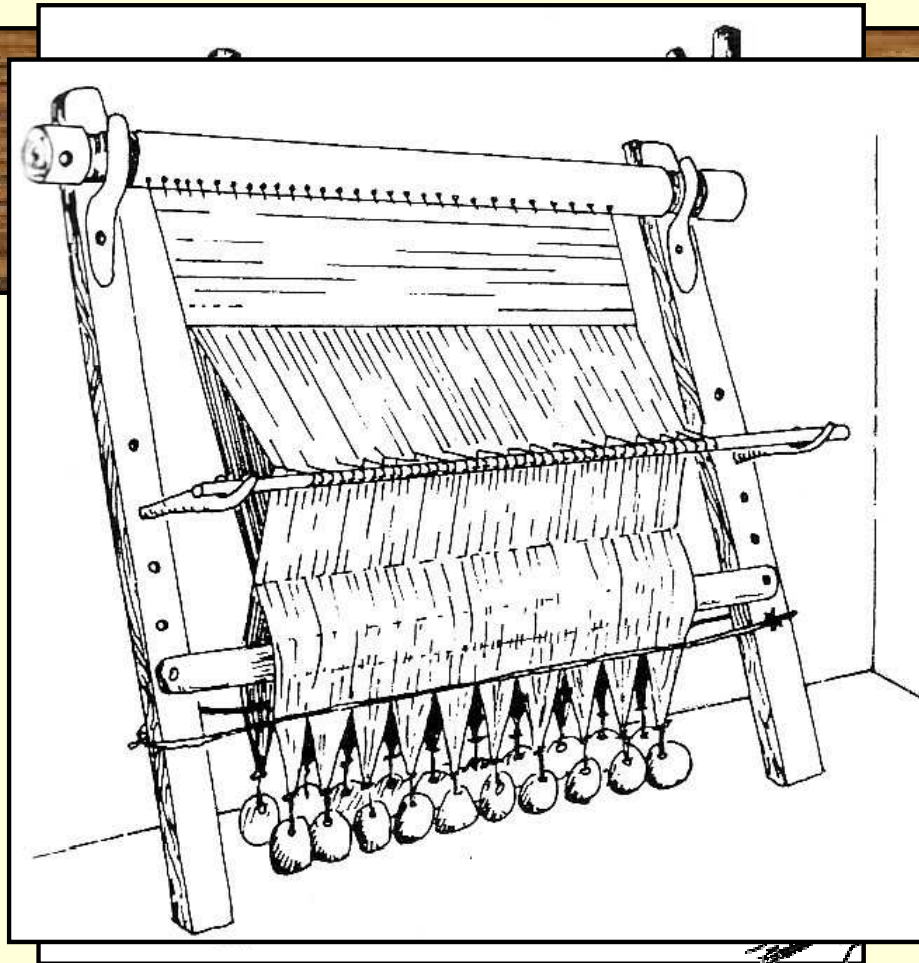
2. motykovitý

Textil

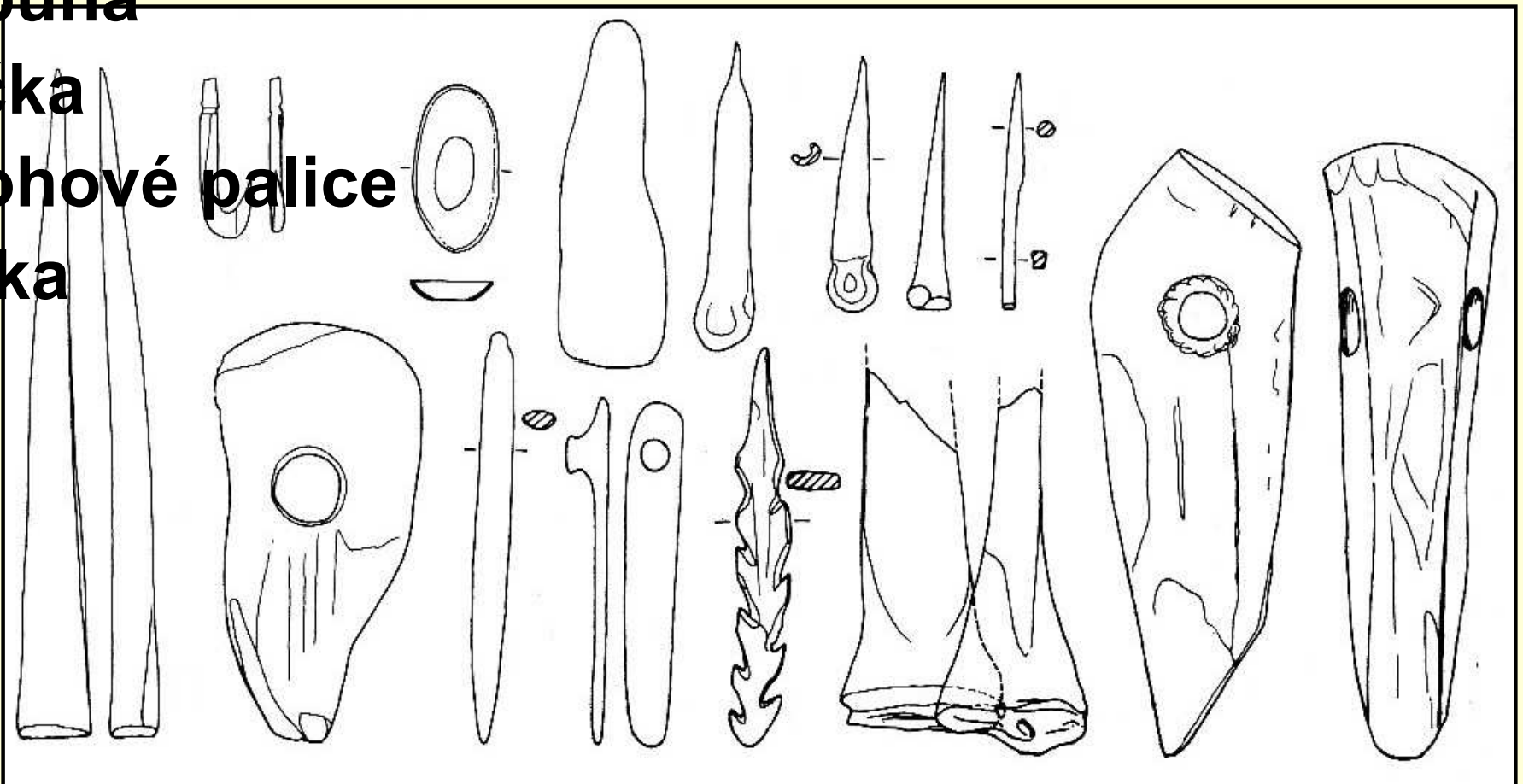
Výroba

- suroviny
- přesleny
- tkalcovský stav
- závaží

- dochované zbytky tkanin a jejich vazby (studna v Mohelnici)
- dochované otisky (Luleč – keprová vazba)
- pozůstatky v objektech – Diváky, Hrdlovka

KPI

- šídlo
- hrot
- harpuna
- udička
- parohové palice
- stěrka

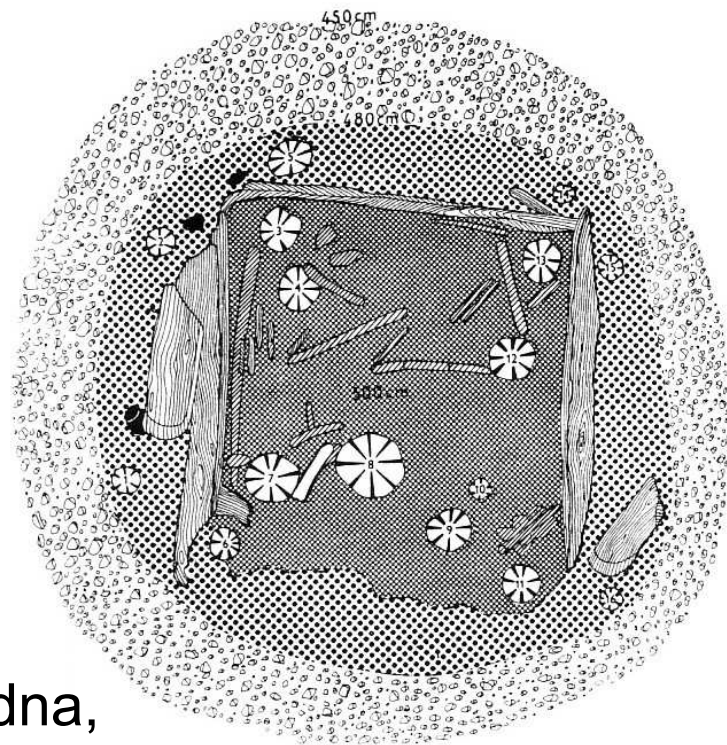

Starý neolit

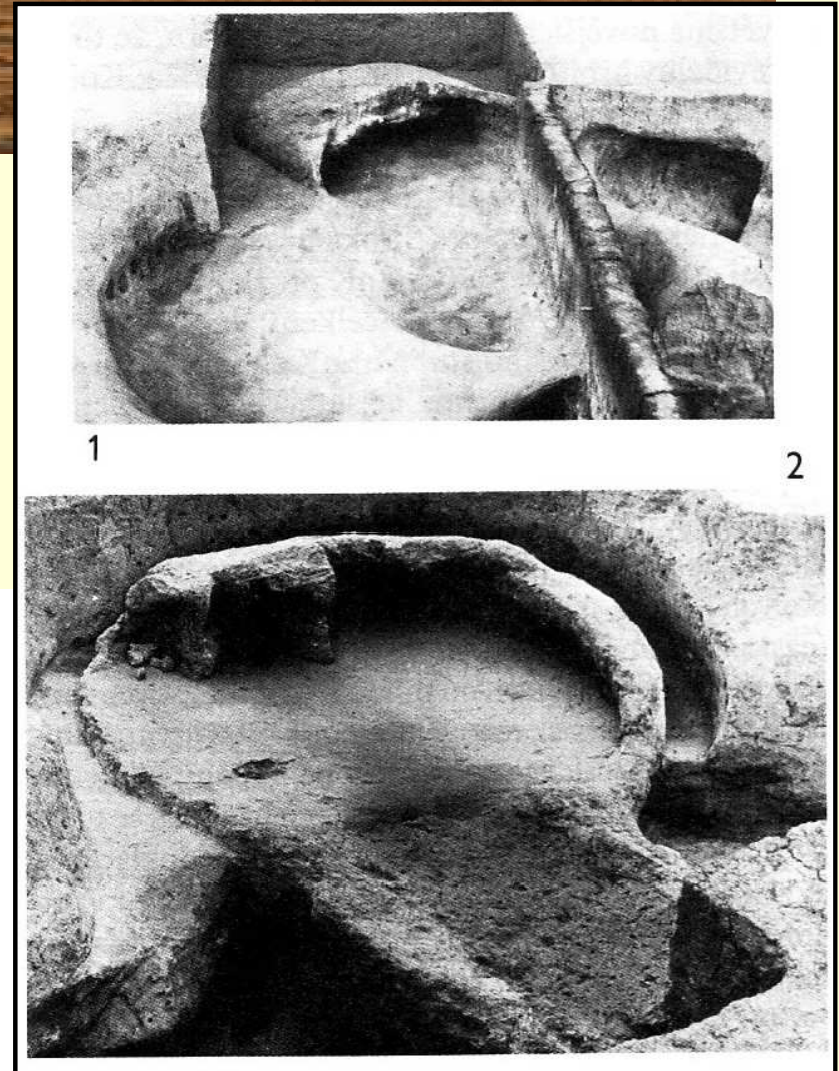
Lineární keramika (LNK)

☺ lokality

- ❖ Vedrovice, Těšetice-Kyjovice, Mohelnice

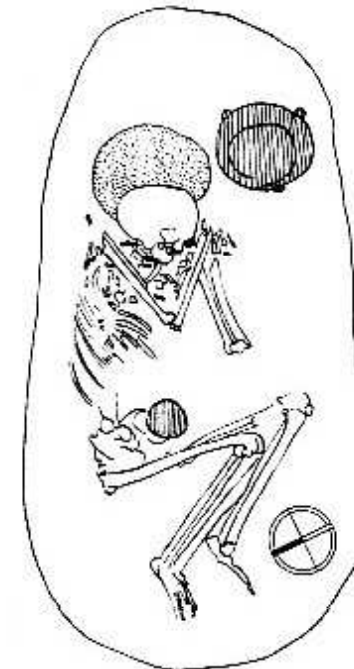
Mohelnice – studna,
dendro – 5450 B.C.

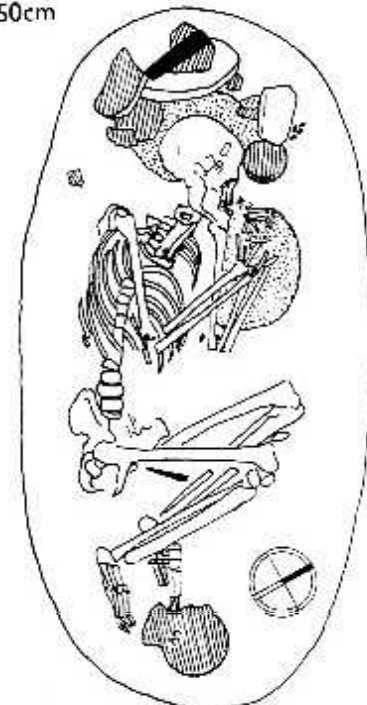
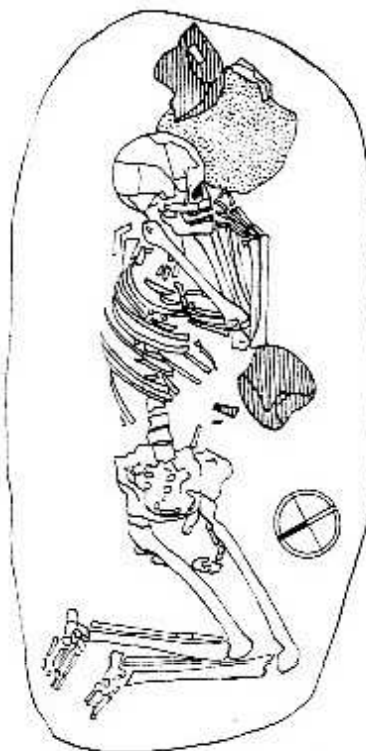
Starý neolit

☺ pohřební ritus

- ❖ kostrový
- ❖ ojedinelé hroby
- ❖ pohřebiště –
  - ❖ Vedrovice – Široká u lesa
  - ❖ Nitra
  - ❖ Mlynárce

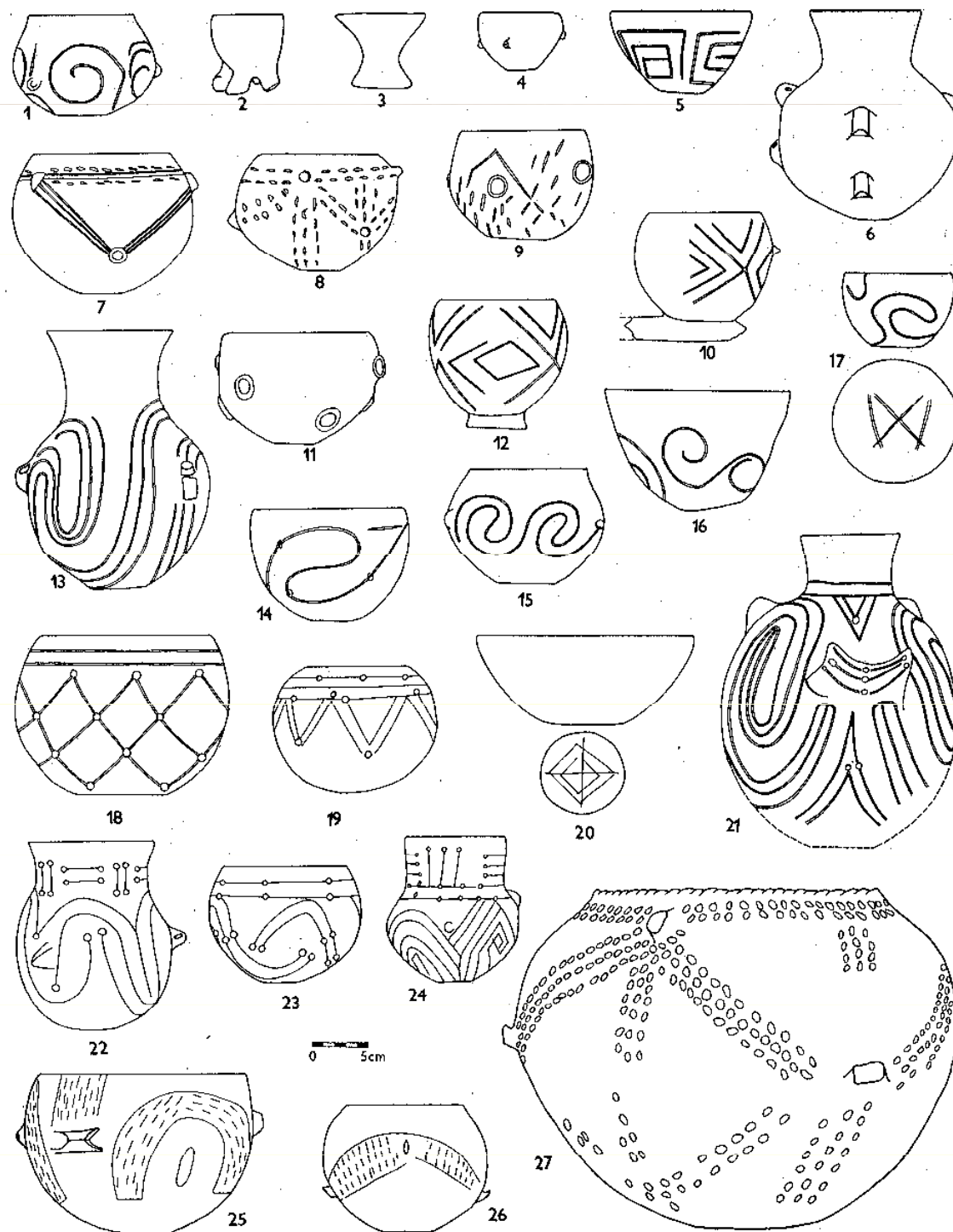
0 50cm

Starý neolit

☺ Keramika LnK

- kulovité a polokulovité tvary, láhve, putny, misky
- **výzdoba** – rytá: přímé linie nebo spirály, A motiv, notová značka

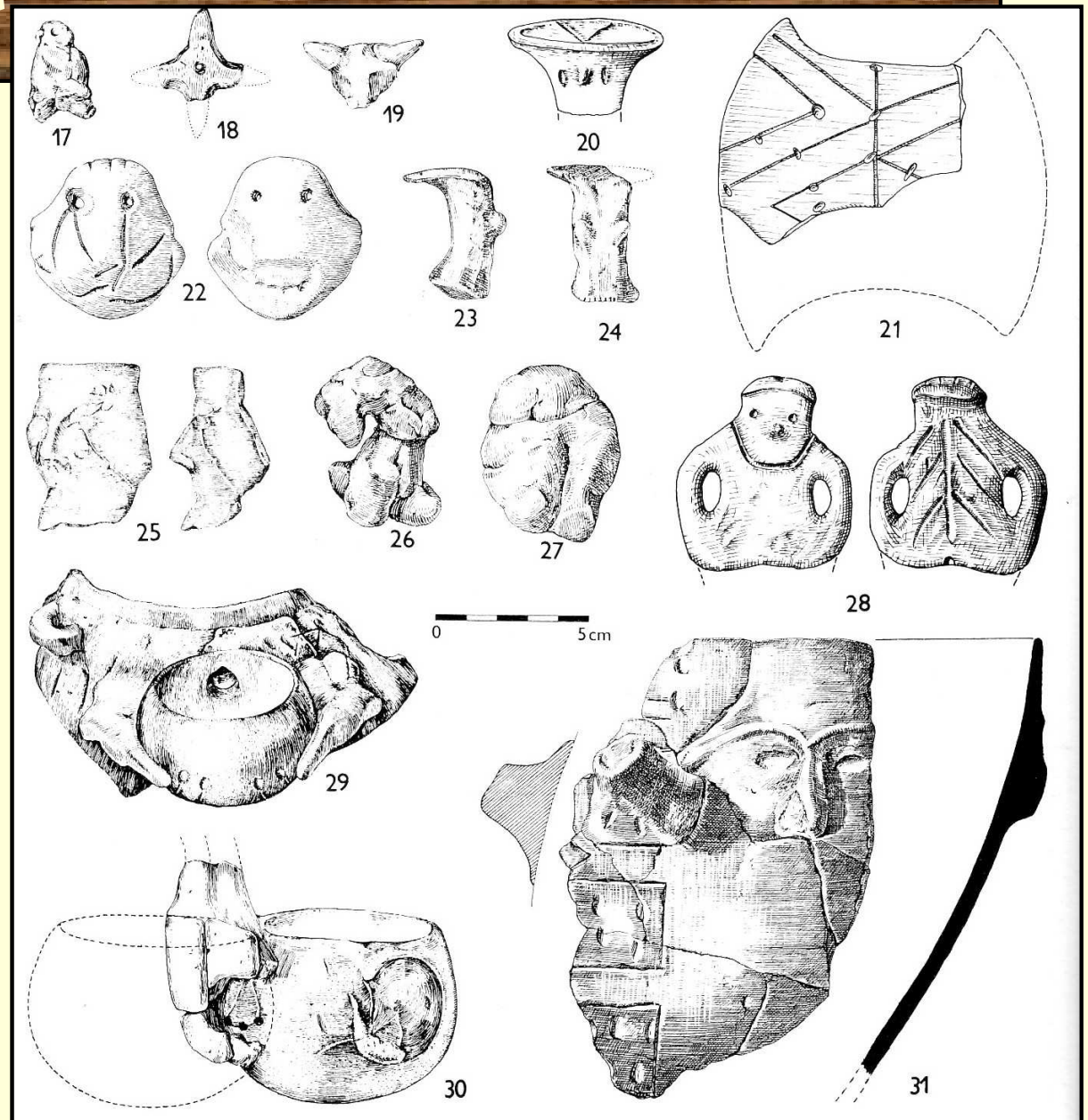

Starý neolit

☺ kultovní předměty

- závěšky, figurky
- antropomorfní nádoby
  - Blatné SK, Suchdol
- zoomorfní nádoby –
Bíňa
- rytiny na keramice –
žáby, labrys, lidičkové

Starý neolit

☺ BI (dřevořádké nářadí, zbraně; depoty):

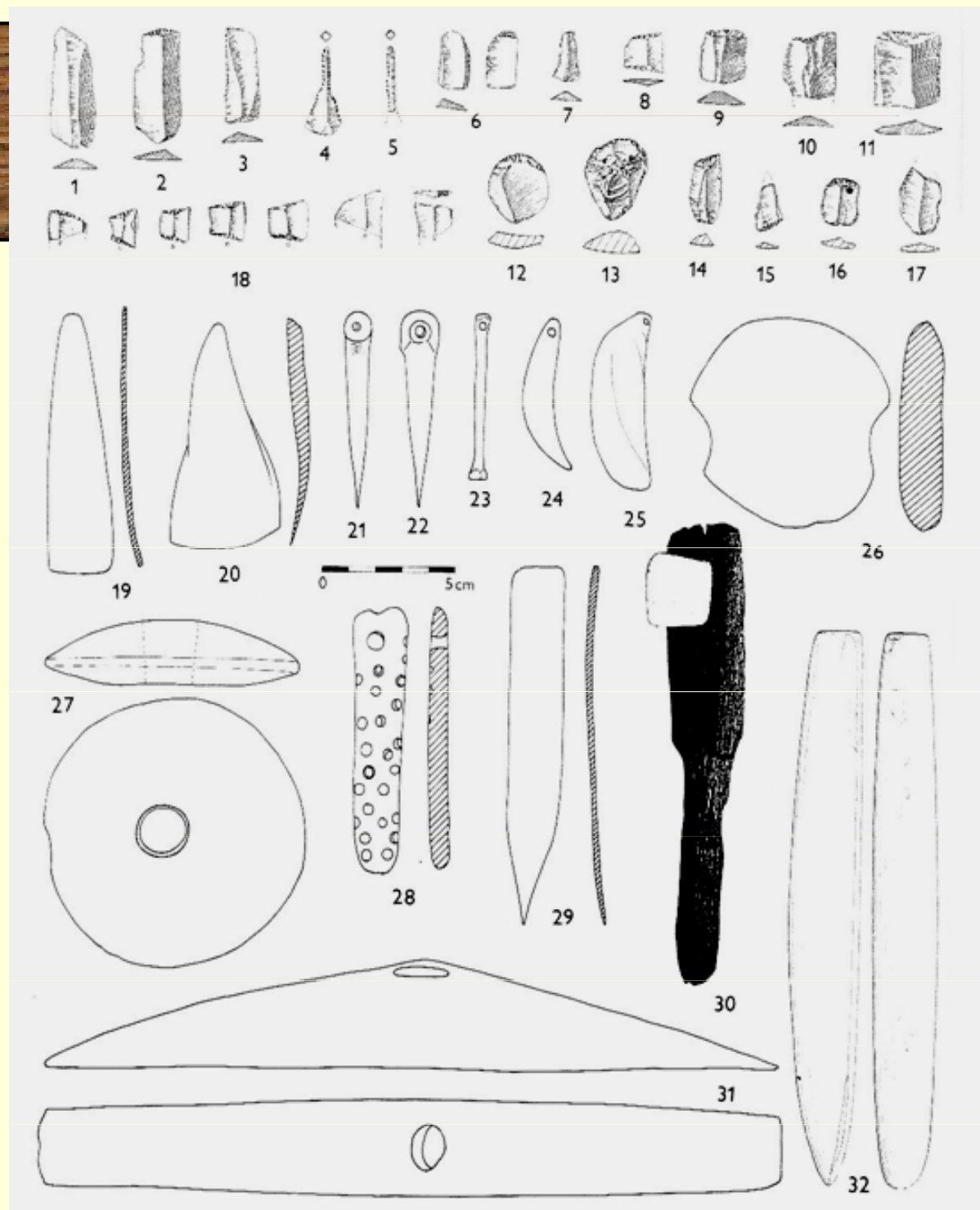
- kopytovité klíny
- mlaty – diskovitý, dvojramenný, kopytovitý
- sekery - plochá
- brousek
- zrnokřesky

☺ ŠI:

- vrtáčky
- srpové čepele
- šipky

☺ KPI:

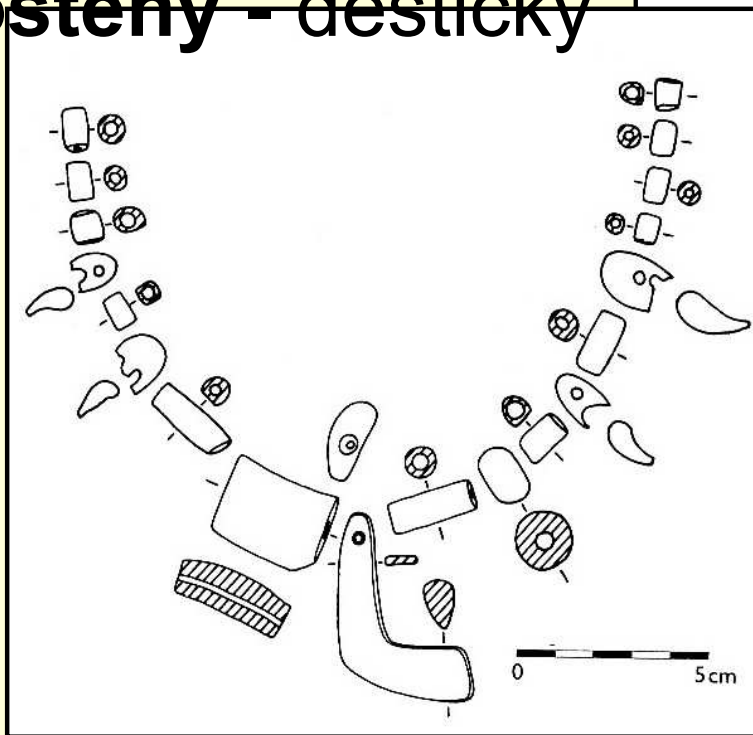
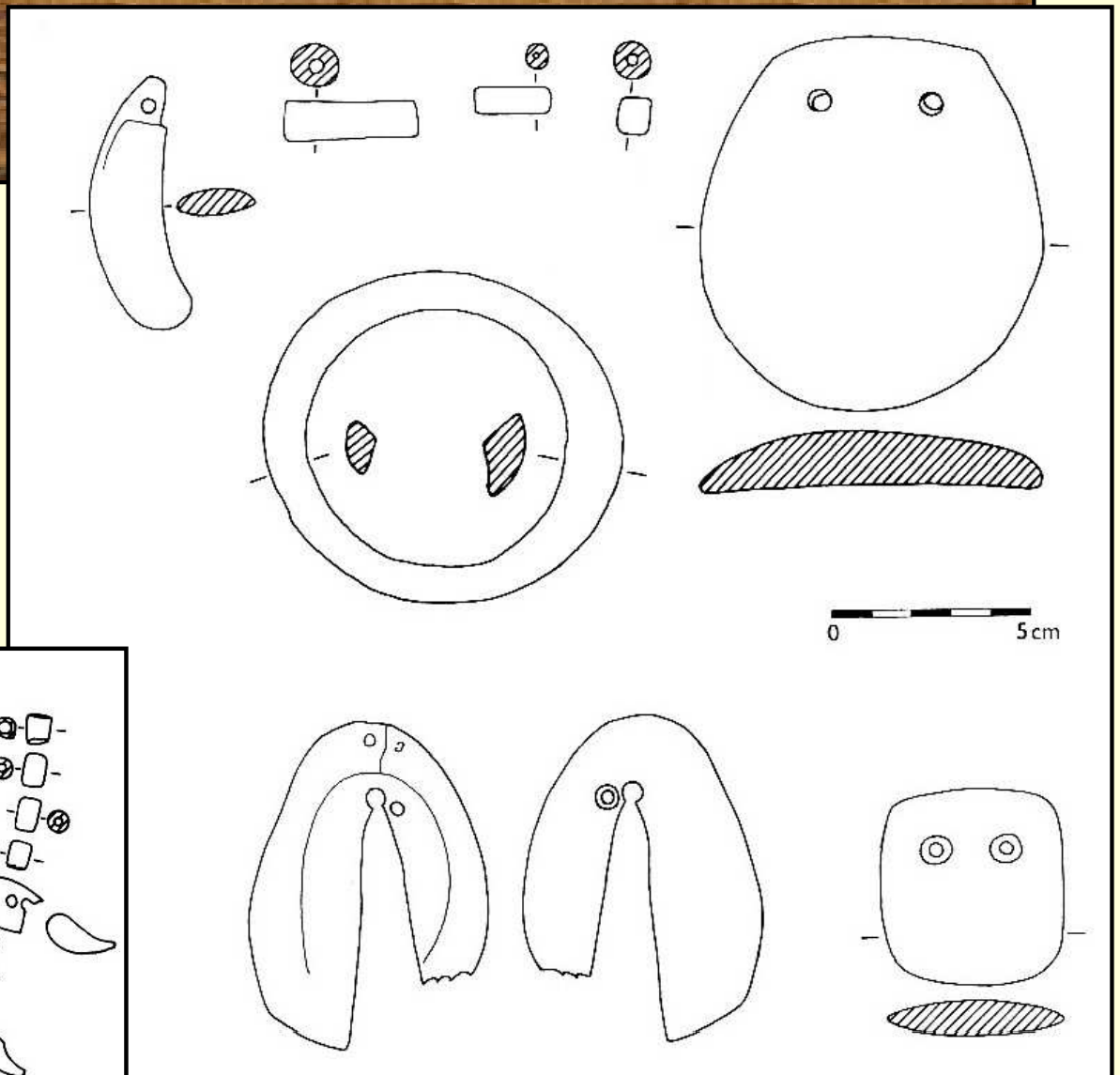
- hladidla
- hroty
- šídla
- lopatičky

Starý neolit

☺ šperk

- **ulity, lastury** - spondyl, kardium, dentalium
- **kostěný** - destičky

Střední neolit

☺ lokality

- Pavlov, Slavonín, Ardovo, Domic

☺ sídliště

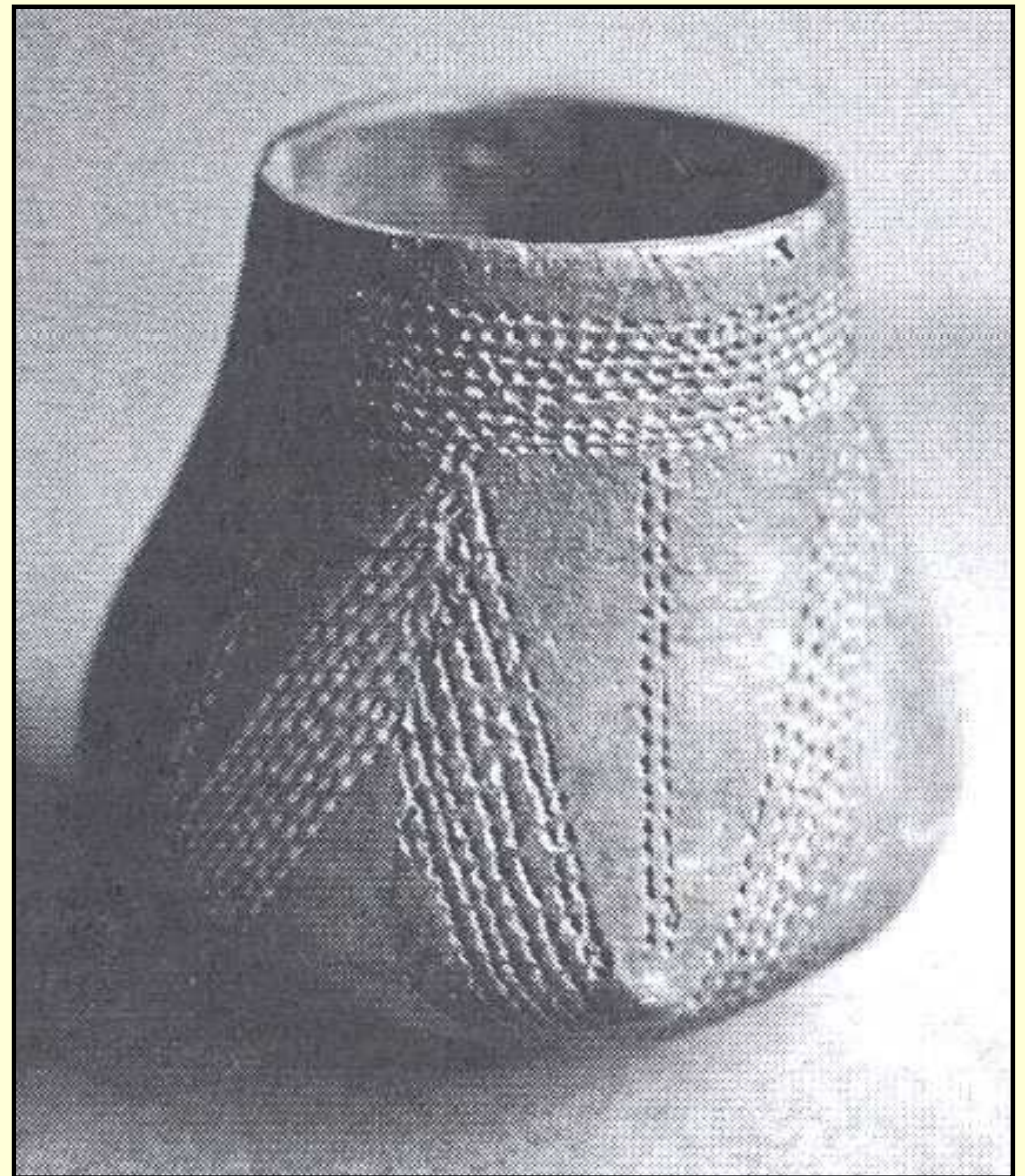
- opevněná
- domy – dlouhé, trapezoidní

☺ pohřebiště

- Praha-Bubeneč, Miskovice u Bylan (**VK**)

☺ industrie – stejná

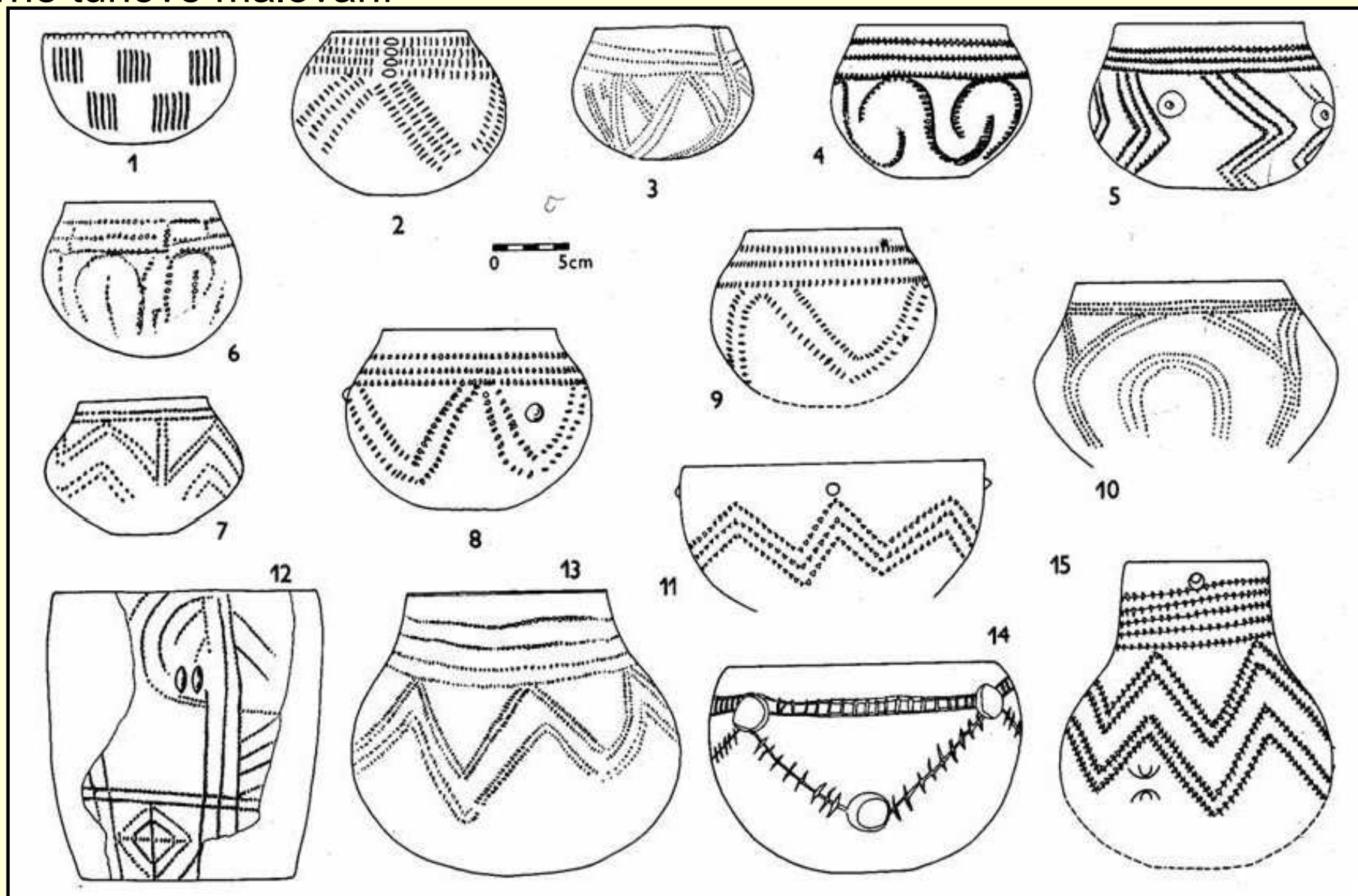
☺ figurální a zoomorfní plastika

• Šárecký stupeň LnK

• výzdoba:

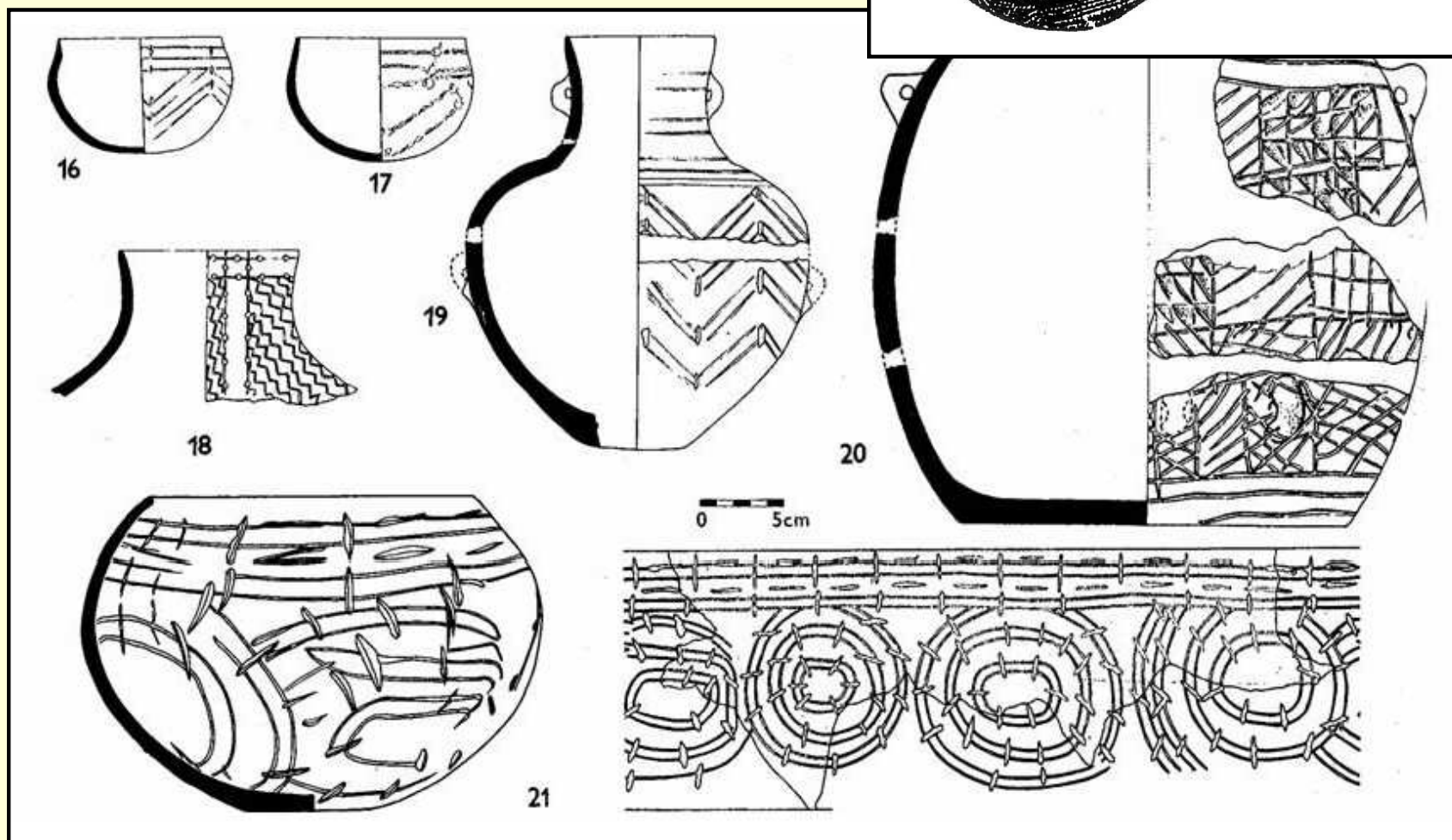
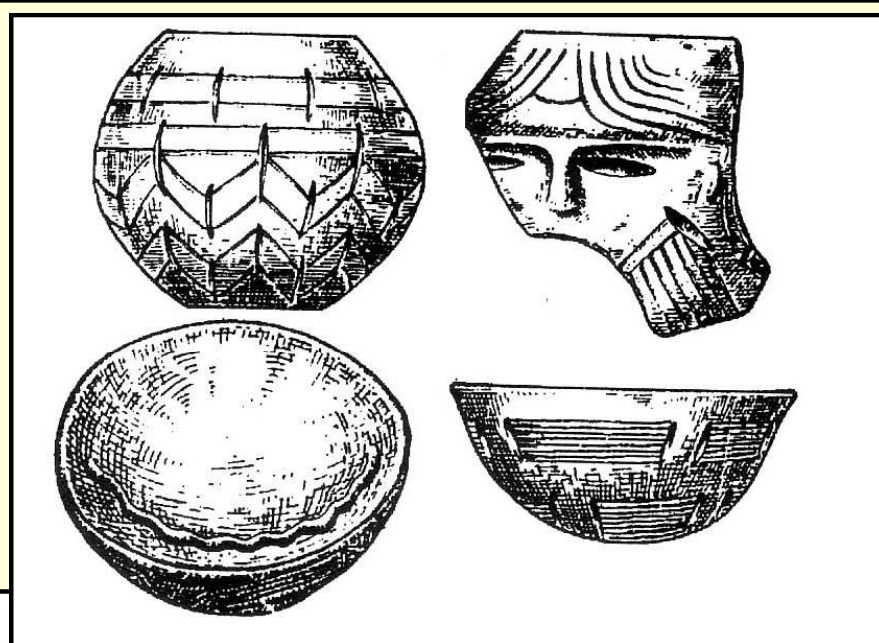
- jednoduchý trojúhelníkový vpich nebo vpich na linii
- černé tuhové malování

• **Želiezovská**

• **výzdoba:**

- dvojice, trojice linií – přeseknutí
- malování: červená, ale žlutá a bílá
- leštěné pásy

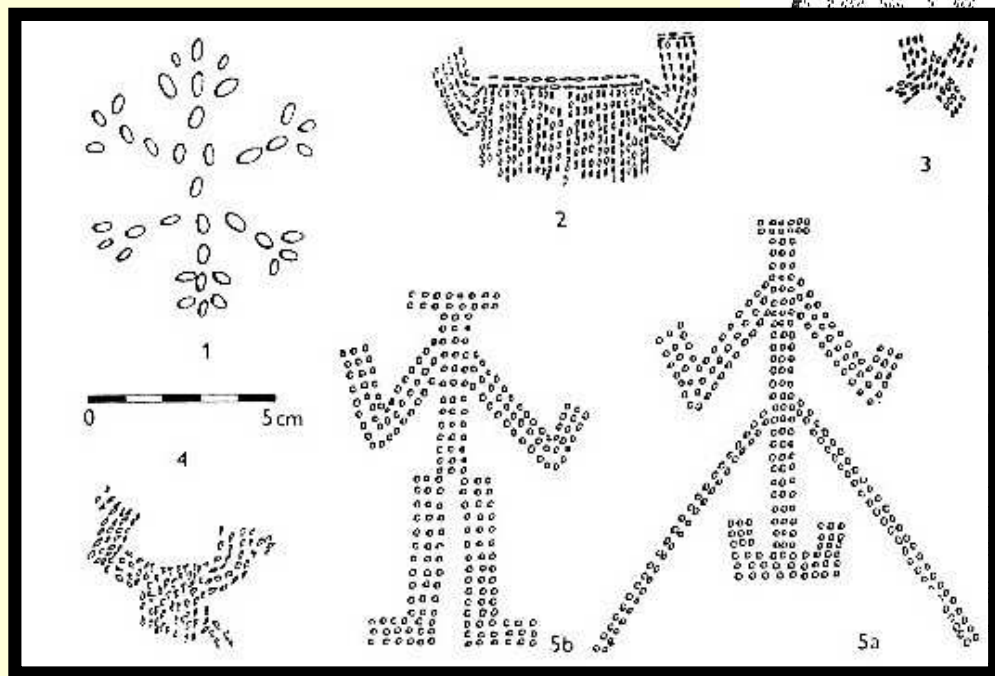
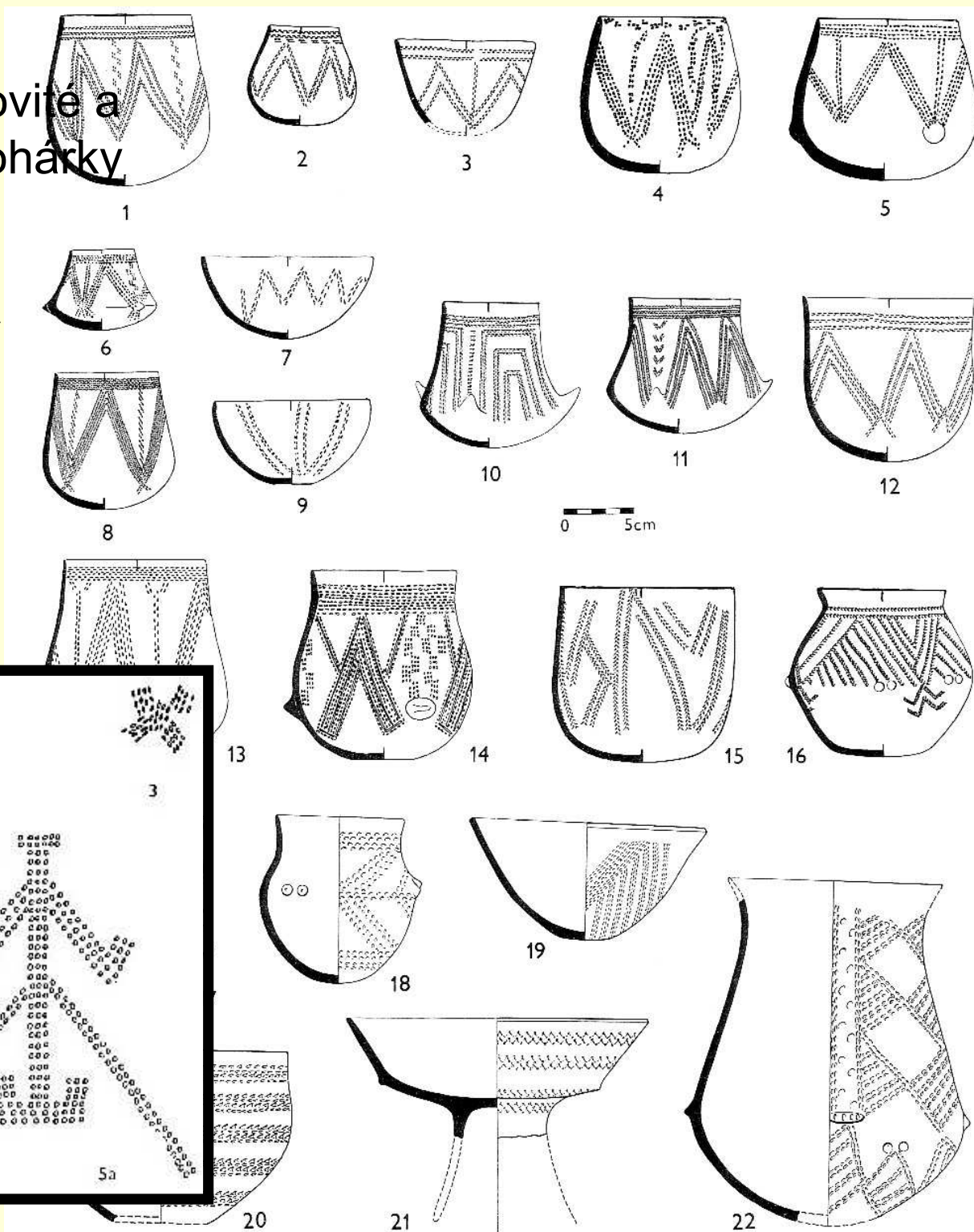

• Vypíchaná (VK)

- hruškovité, lahvovitě, vakovité a kotlovité tvary, misky a pohárky

• výzdoba:

- zdobení vypícháváním za pomoci kolků
- krokvice, žáby

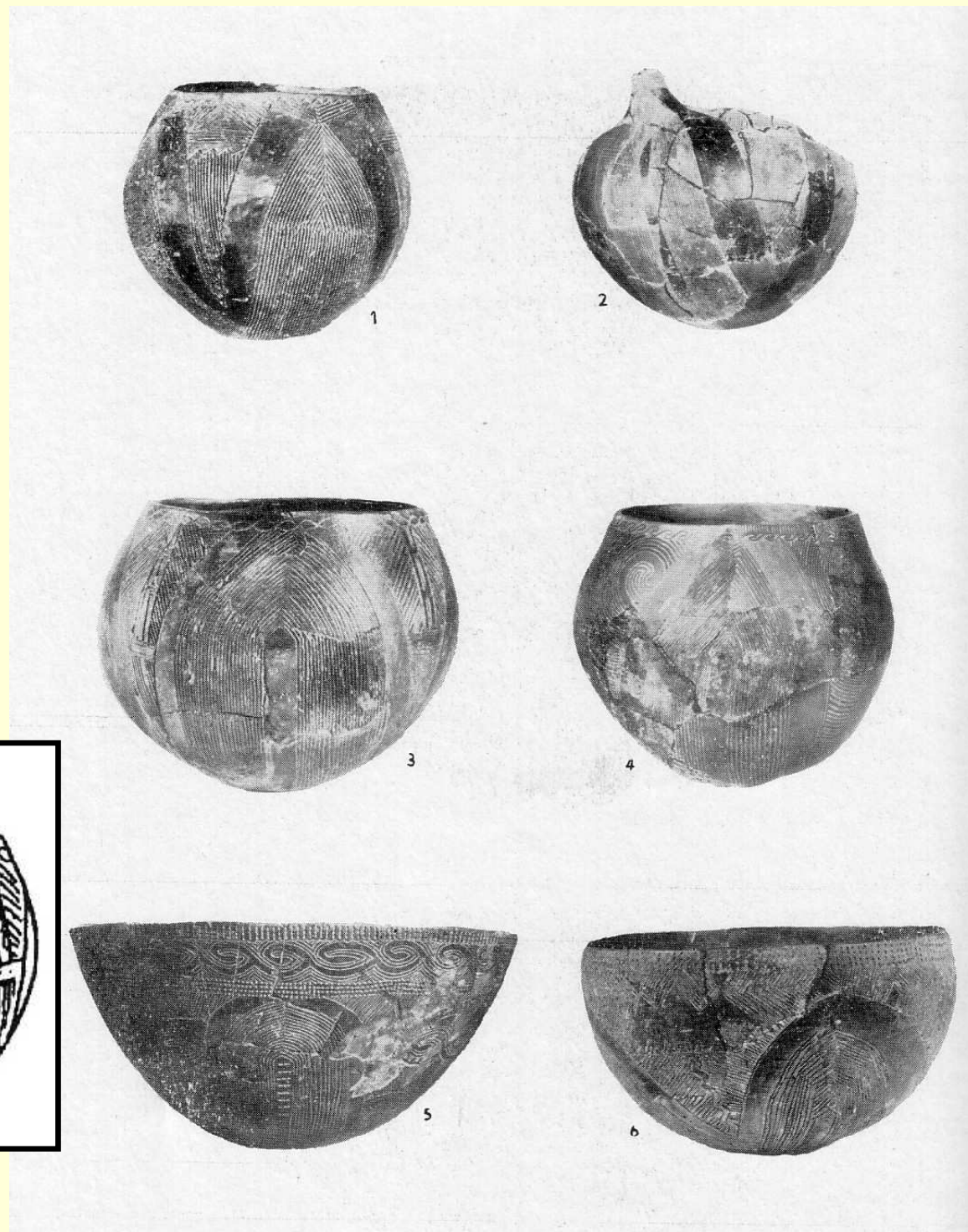
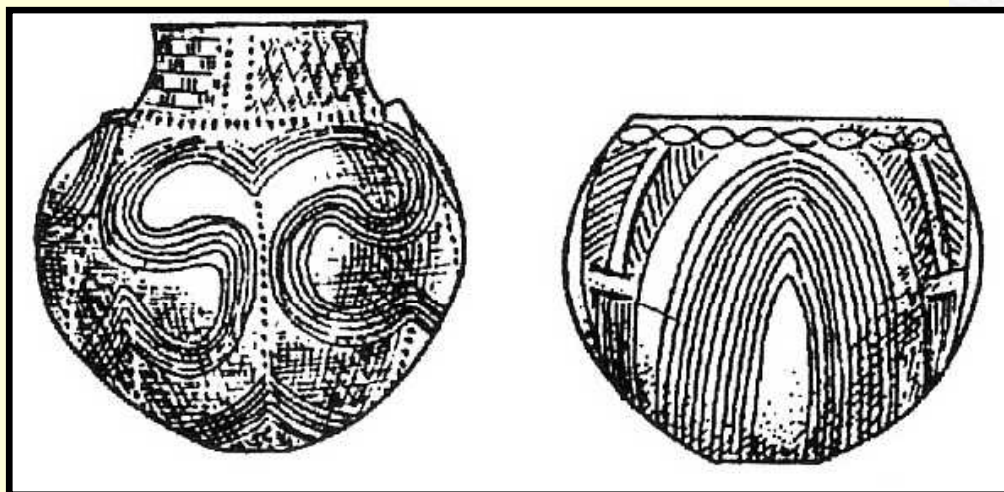

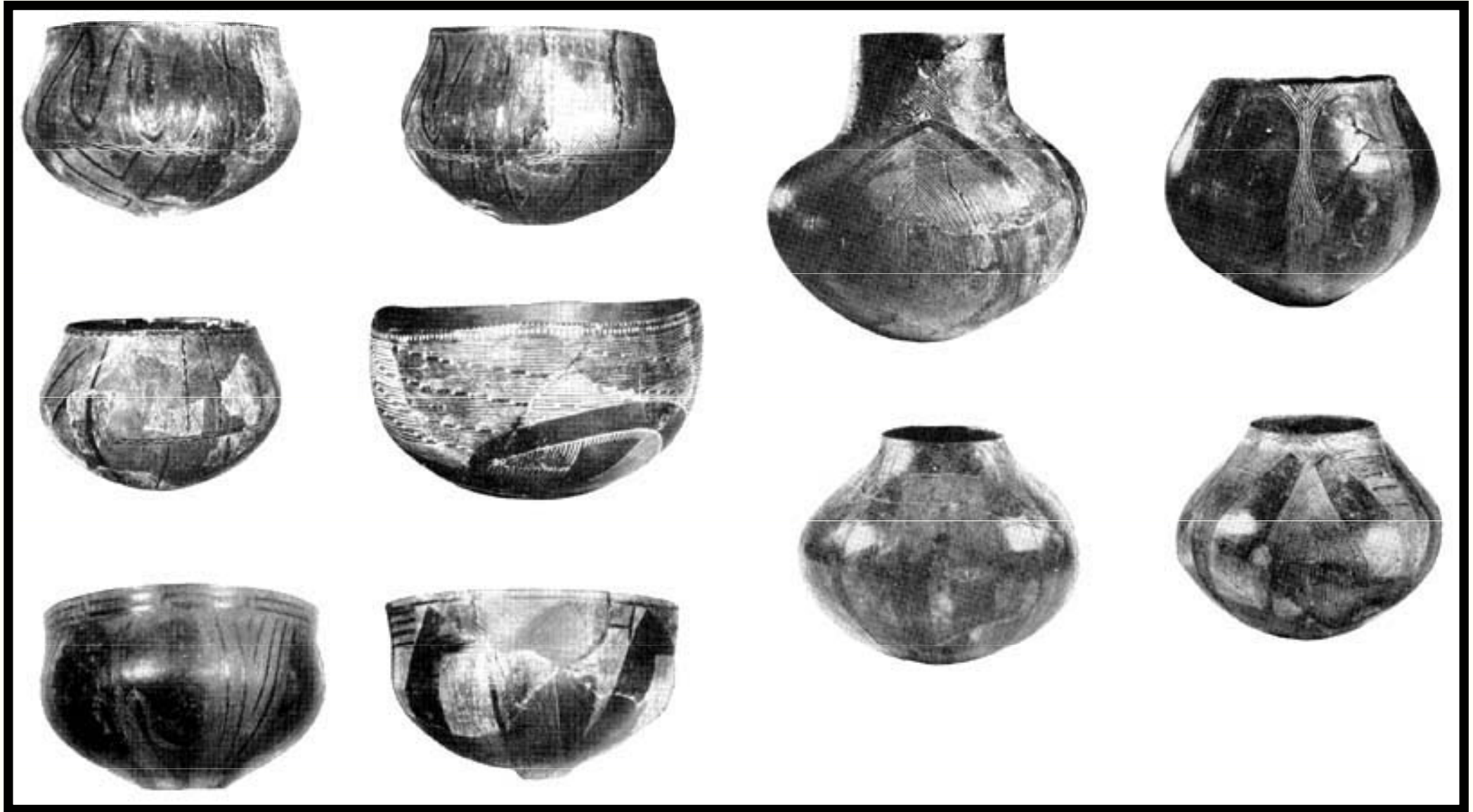
• Bukovohorská

- tenkostěnná
- tvary: kulovité

- **výzdoba:** husté ryté
hřebenové vzory - lomené
oblouky

- nejprve hrubým hřebenem,
později jemné lomené
oblouky

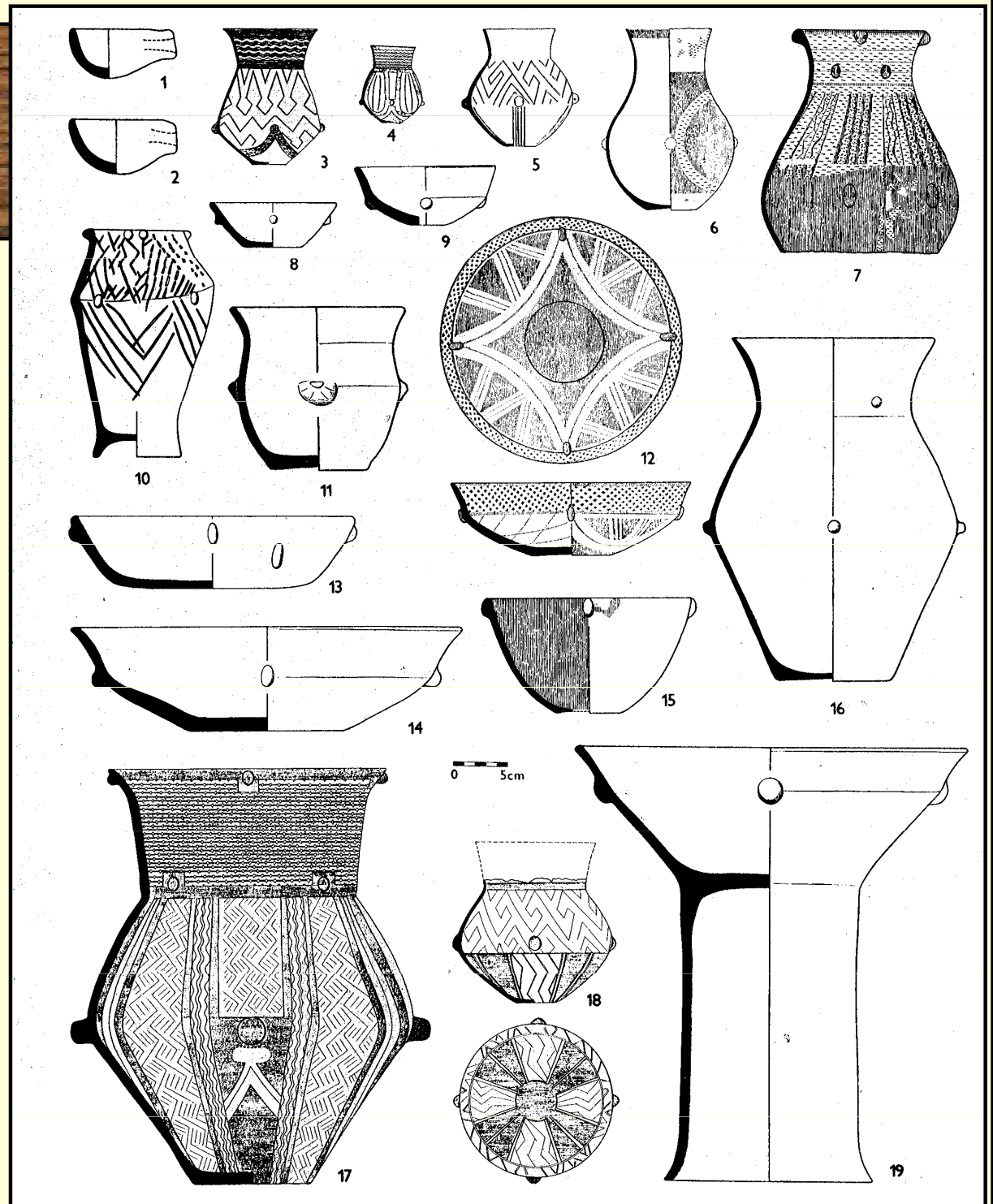

Mladý neolit

starší stupeň MMK

- **otevřená sídliště**
  - Střelice, Těšetice-Kyjovice
- **opevněná sídliště**
- **domy**
- **rondely**
- **pohřby**
  - u nás bez pohřebišť – jen hroby [**biritualita – převaha kostrového**]
  - v Karp. kotl. – Svodín, Aszód
- **keramika**
  - vázy, hrnce, naběračky, pohárky
  - jemně ryté, polychromní malba (červenožlutá)

Mladý neolit

mladší stupeň MMK

Sídliště:

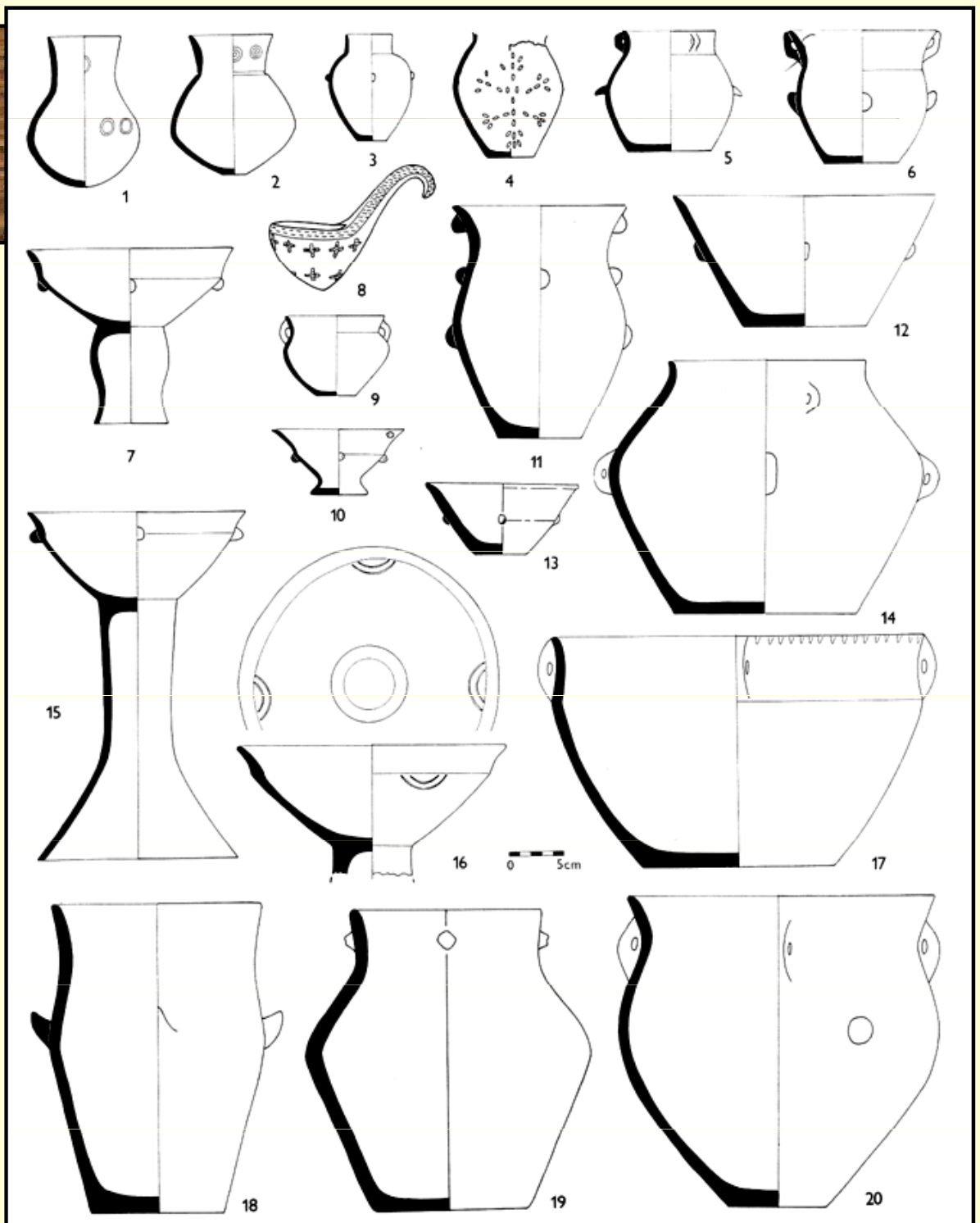
- neopevněná Ctidružice, Lesůňky
- ohrazená a opevněná příkopem
  - Hluboké Mašůvky
- výšinná
  - Hradisko u Kramolína, Staré Zámky u Jevišovic

Rondely:

- ojediněle

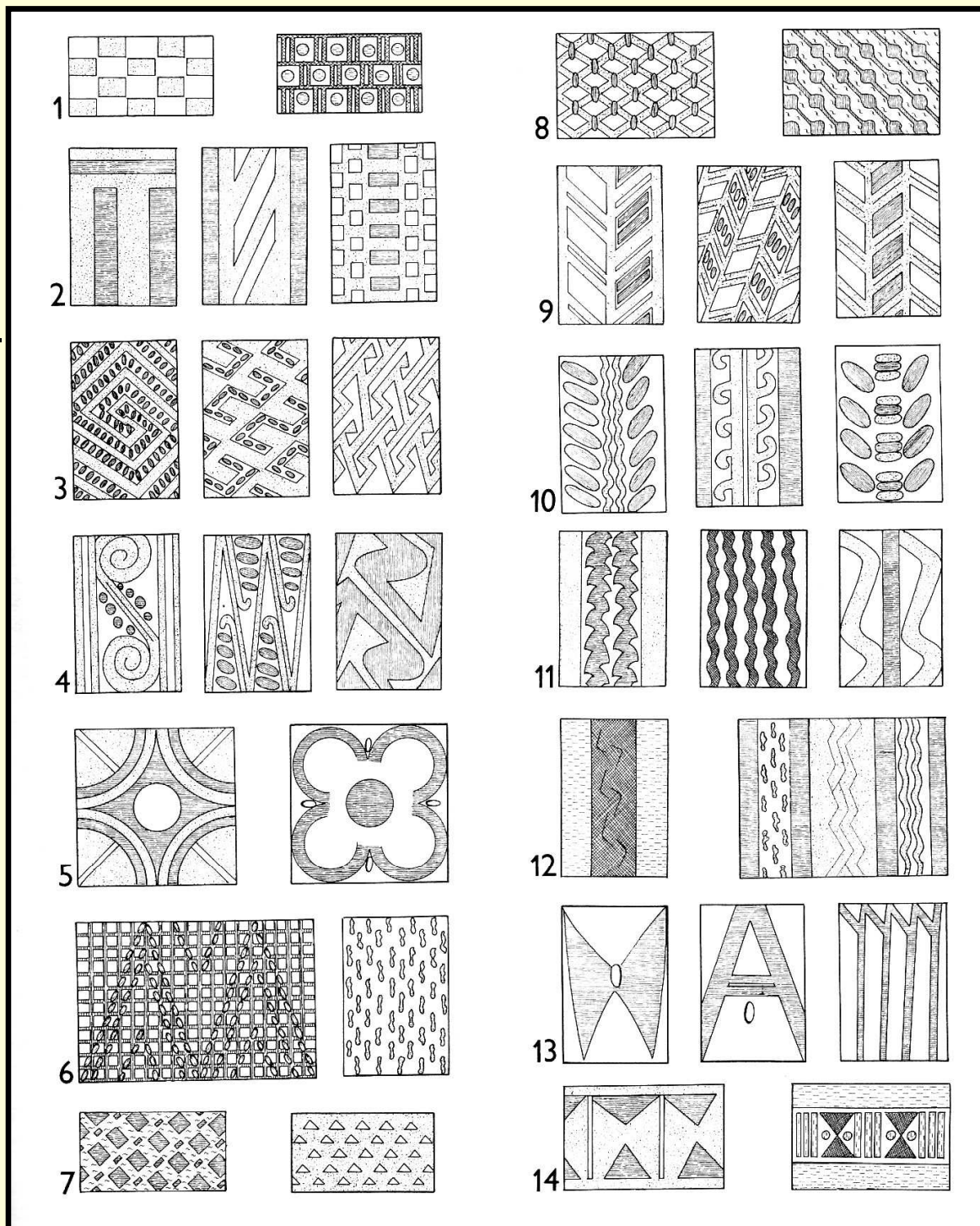
Pohřby

- neznáme pohřebiště
- objevují se žárové hroby
- druhotně manipulováno s mrtvými
- hromadné pohřby (Džbánice)
- keramika
  - červenobílé malování; červeně a černě malovaná
  - nepravá terra sigillata a terra nigra

keramika

- **tvary** – putny, hrnce, misky, misky na nožkách, naběračky, pohárky, přesleny
- **výzdoba**
  - meandry, klikatky, girlandy
  - malování – černá x bílá, žlutočervená
  - **rytí** – stejné vzory jako u malování

MMK I

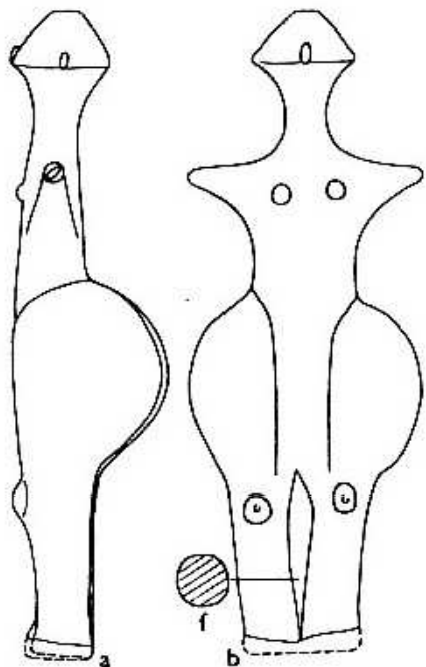
MMK II

plastika

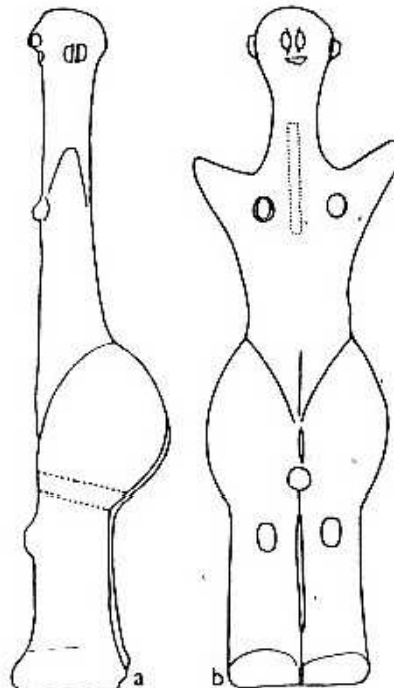
- **venuše**
  - střelická
  - maloměřická
    - jaroměřická varianta
  - hlubokomašůvecká
  - štěpánovická
  - kramolínská
- nádoba svodínského typu
- domečky, vaničky
- zvířata

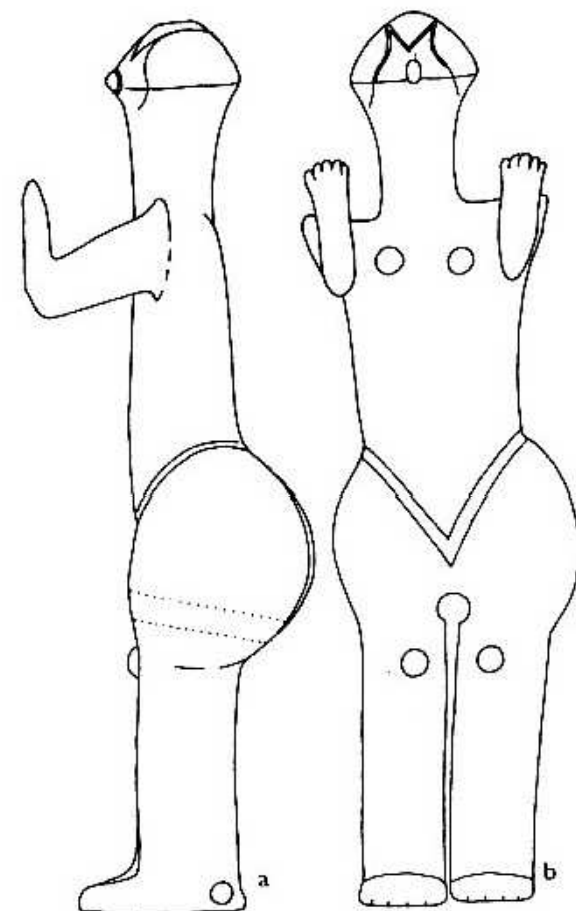

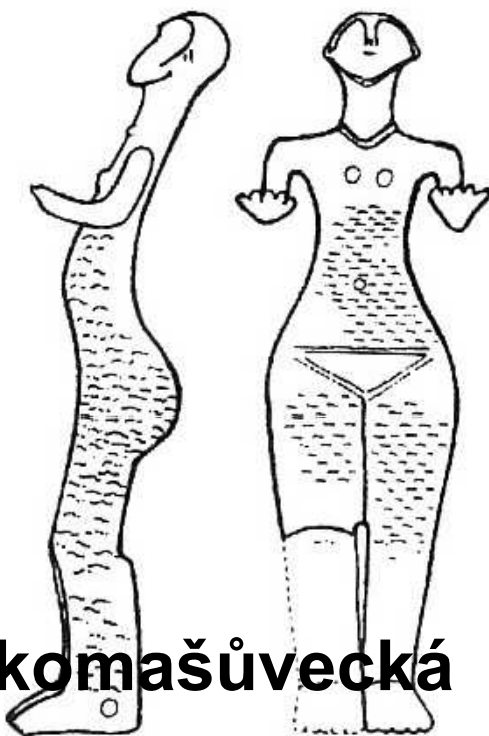
střelická

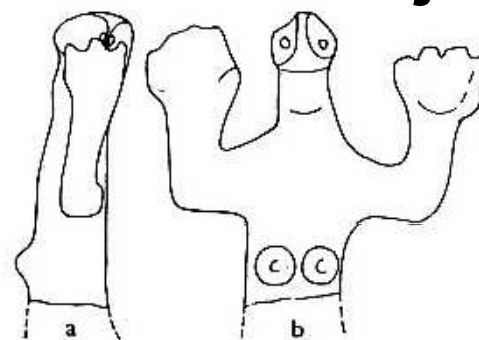
maloměřická

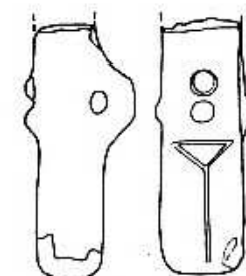
jaroměřická varianta

hlubokomašůvecká

štěpánovická

kramolínská

rondely

- hluboký příkop, 4 vstupy, uvnitř skoro nic
- astronomická, společenská, obranná funkce
- Bulhary, Němčičky, Vedrovice, Křepice, Těšetice – Kyjovice, Rašovice, Hornsburg, Bučany, Svodín, Lochenice, Friebritz

